

זבחים פרק רביעי בית שמאי

משנה :

בית שמאי אומרים: כל הניתנין על מזבח החיצון שנתן במתנה אחת (זריקה אחת) – כיפר (אף על פי שרובן טעונים שתי מתנות שהן ארבע); ובחטאת – שתי מתנות (מתנות אצבע ממש; ובגמרא יליף טעמא).
ובית הלל אומרים: אף חטאת שנתנה מתנה אחת – כיפר;
לפיכך (חטאת וכל הזבחים לבית הלל, ולבית שמאי – שאר זבחים חוץ מחטאת): אם נתן את הראשונה כתיקנה (בשתיקה) ואת השנייה (במחשבת אכילת בשר) חוץ לזמנה – כיפר (וכשר הקרבן: שכבר נותר הקרבן ליקרב על ידי מתנה ראשונה, ואין השניה מתרת את הבשר; לפיכך אינה מפגלת), ואם נתן את הראשונה חוץ לזמנה ואת השנייה חוץ למקומה – פיגול וחייבין עליו כרת (שאינן מחשבת חוץ למקומו דשניה מוציאתו מידי פיגול, שכבר הוקבע בראשונה: שכבר קרבו כל מתיריו).
כל הניתנין על המזבח הפנימי, שחיסר אחת מן המתנות – לא כיפר (כדיליף בברייתא בגמרא); לפיכך (הואיל וכולן מתירות, אין זו מתרת בלא זו ואין זו מפגלת בלא זו): נתן כולן כתיקנן (בשתיקה) ואחת שלא כתיקנה – פסולה (שלא ניתן בראשונות), ואין בו כרת (שאינן האחרונה מפגלתו: דקסבר אין מפגלין בחצי מתיר).

גמרא :

תנו רבנן: מניין לניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת – שכיפר? – תלמוד לומר (דברים יב, כז) [ועשית עלתך הבשר והדם על מזבח ה' אלקיך] ודם זבחיך ישפך [על מזבח ה' אלקיך והבשר תאכל] (שפיכה אחת משמע, דלא כתיב 'סביב', דילפינן מיניה שתי מתנות שהן ארבע בפרק 'איזהו מקומן').
והאי – להכי הוא דאתא? האי – מיבעי ליה לכדתניא:

(זבחים לו, א)

'מניין לכל הדמים (של כל הקרבנות) שטעונים מתן דם ליסוד (אם נשאר מן הדם בכלי לאחר שזרק שתי מתנותיו, שצריך לשופכו ליסוד – ואף על פי שלא נאמר שפיכת שיריים אלא בחטאת)? – תלמוד לומר: ודם זבחיך ישפך'!
נפקא ליה מדרכי, דתניא: 'רבי אומר: (ויקרא ה, ט) [וזהו מדם החטאת על קיר המזבח] והנשאר בדם ימצה [אל יסוד המזבח חטאת הוא] (בחטאת העוף כתיב; 'והנשאר ימצא' הוה ליה למכתב) שאין תלמוד לומר 'בדם', ומה תלמוד לומר 'בדם'? – לפי שלא למדנו אלא לניתנין מתן ארבע (היינו חטאת: שטעונה ארבע מתנות על ארבע קרנות) שטעונים מתן דמים ליסוד (ובחטאת כתיבי שיריים לשפיכה), שאר דמים מניין? – תלמוד לומר 'והנשאר בדם ימצה' שאין תלמוד לומר 'בדם', ומה תלמוד לומר 'בדם'? – לימד על כל הדמים (שנשאר בהן כלום לאחר עיקר זריקתן) שטעונים מתן דמים (שישפך הנשאר) ליסוד'.

ואכתי להכי הוא דאתא? מיבעי ליה לכדתניא: 'מניין לניתנין בזריקה (כל הדמים שכתב בהן זריקה, כגון: עולה ושלמים ואשם, דכתיב בהו וזרקו ובכור דכתיב ביה ואת דמם תזרוק (במדבר יח, יז) וכל 'זריקה' – מרחוק משמע: שזורק מן הכלי למזבח למרחוק) שנתנן בשפיכה (עומד אצל היסוד ושופך) – יצא? – תלמוד לומר: ודם זבחיך ישפך' (כל זבחים במשמע)! סבר לה כרבי עקיבא, דאמר: לא זריקה בכלל שפיכה ולא שפיכה בכלל זריקה, דתנן [פסחים פ"י מ"ט]: 'כורך ברכת הפסח – פטר את של זבח' (חגיגת ארבעה עשר שבאה עם הפסח כשהחבורה מרובה; ושנינו בתוספתא דפסחים: על הפסח הוא אומר 'ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול את הפסח' ועל הזבח הוא אומר 'אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול את הזבח' ואם בירך על הפסח פטר את הזבח); 'של זבח' – לא פטר את הפסח (וקא סלקא דעתא ובפסחים נמי הכי מפרש דקסבר רבי ישמעאל: זריקה בכלל שפיכה, כדאמרינן לעיל: 'מנין לניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא'; הלכך: מתן דם שלמים שכתב בה זריקה בכלל מתן דם פסח, שכתב בה שפיכה, כדאמרינן לקמן; וכי בירך על הפסח – פטר את הזבח: שהזבח בכלל פסח! אבל בירך על הזבח לא פטר את הפסח: שלא מצינו לניתנין בשפיכה שכשרין בזריקה! הלכך אין פסח בכלל שלמים), דכרי רבי ישמעאל; רבי עקיבא אומר: לא זו פוטרת זו ולא זו פוטרת זו (דלית ליה לניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא, דהא דפסח בשפיכה מ'ודם זבחיך ישפך' נפקא לן לקמן, ותרתיה לא דרשת מיניה). (ולקמן פריך: לרבי ישמעאל היכי דרשת ליה להכי ולהכי? ותנא דברייטא קמייטא סבר לה כרבי עקיבא בהא: דאין זריקה בכלל שפיכה, אבל בפסח בשפיכה – לא סבירא ליה כוותיה, דהא לא מיייתר ליה קרא, דמיבעיא ליה ל'כל הניתנין במזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר'; והכי אמרינן בשמעתין.)

אכתי להכי הוא דאתא? מיבעי ליה לכדתניא: 'רבי ישמעאל אומר: מתוך שנאמר (במדבר יח, יז) אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז [לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח לה'] - למדנו לבכור שטעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח;

מעשר ופסח מניין?
תלמוד לומר: (דברים יב, כז) [ועשית עלתך הבשר והדם על מזבח ה' אלקיך] ודם זבחיך ישפך [על מזבח ה' אלקיך והבשר תאכל]?!?

סבר לה כרבי יוסי הגלילי (דאמר: פסח בזריקה, ונפקא ליה מואת דמם), דתניא: 'רבי יוסי הגלילי אומר: 'דמו' (דליקו אבכור לחודיה) לא נאמר, אלא 'דמם'; 'חלבו' לא נאמר, אלא 'חלבם' - לימד על בכור מעשר ופסח שטעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח'.
ורבי ישמעאל, האי קרא (דודם זבחיך ישפך) מפיק ליה להכי ומפיק ליה להכי (בתמיה: דריש ליה לניתנין בזריקה שנתנו בשפיכה - דעל כרוך כרבי עקיבא לא אתיא, דאם כן אמאי אין פסח פוטר את הזבח הואיל ושלמים בכלל פסח? ואי נמי סבירא ליה לרבי עקיבא פסח בזריקה, כרבי יוסי הגלילי - כל שכן דשניהם פוטרין זה את זה, וקדריש להו תו לפסח דבשפיכה)?

תרי תנאי אליבא דרבי ישמעאל (דמאן דיליף ליה לפסח בשפיכה - לית ליה פסח פוטר את הזבח, ולא פליג רבי ישמעאל אדרכי עקיבא בהאי: כיון דפסח בשפיכה מהאי קרא יליף - תו לית לן למילף מינה ניתנין בזריקה כשרים בשפיכה; ומאן דאית ליה פלוגתא - לית ליה פסח בשפיכה אלא בזריקה, כשלמים, ומיהו פסח עיקר זבח טפל לו, הלכך אין זבח פוטר לפסח אבל פסח פוטר את הזבח; ובפסחים ירושלמי - האי טעמא אמר בה).

בשלמא לרבי ישמעאל (דמפיק מתן פסח מדם זבחיך ישפך (דברים יב, כז)) דמוקים לה כוליה בבכור (והאי לשון רבים דדמם וחלבם - כוליה בבכור מוקי לה, ובשור וכשב ועז - הוא דנקט לשון רבים), היינו דכתיב (במדבר יח, יח) ובשרם יהיה לך [כחזה התנופה וכשוק הימין לך יהיה] (והאי נמי דקאי לשון רבים דבשרם יהיה לך (במדבר יח, יח), דסמך ליה אבכור שור ובכור כשב ובכור עז (במדבר יח, יז)); אלא לרבי יוסי (דאית ליה 'בכור' לשון יחיד), דמוקי ליה נמי במעשר ופסח (וקרא דנקט לשון רבים - משום מעשר ופסח נקט לה) - מעשר ופסח בעלים אכלי ליה (ומעשר ופסח פשיטא לן שאינה מתנה לכהן אלא בעלים אכלי ליה), מאי ובשרם יהיה לך (דקאמר ליה רחמנא לאהרן)? (ומשני: אחד תם ואחד בעל מום (כלומר: לעולם לשון רבים דנקט קרא קמא - לאו אמנין דבכורות קאי, דכולן בלשון חד בכור מפיק להו, ודמם וחלבם - לרבות מעשר ופסח ולשון רבים, דבשרם - אבכור קאי, ולא אשלשת מיני בכור דקרא, דתימא דחלבם ודמם נמי עלייהו קאי, אלא אבכור: דחד מינא נמי שייך למימר ובשרם: אָתָם ובעל מום) -

(זבחים לז, ב)
לימד על בכור בעל מום שניתן לכהן, שלא מצינו לו (מקום אחר) בכל התורה כולה (ודמן וחלבן ליכא לאוקומי בחד בכור, דבעל מום לא קרב)!
ורבי ישמעאל נפקא ליה מלך יהיה דסיפא (במדבר יח, יח) ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין לך יהיה.

בשלמא לרבי יוסי הגלילי, דמוקי ליה נמי במעשר ופסח - היינו דכתיב (במדבר יח, יז) אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז [לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח לה'] - הם קריבין, ואין תמורתן קריבה (כלומר: היינו ד'קודש הם' ממעט נמי תמורת מעשר ופסח מהקרבה, וניליף מינה טעמא דהנך שתי משניות דתנן בהו דלא קרבי (וולד:)), ותנן [תמורה פ"ג מ"ה]: 'תמורת בכור ומעשר: הן, וולדן, וולד וולדן עד סוף כל העולם - הרי הן כבכור ומעשר (דאין נפדין במום לחול קדושה על המעות), (ומיהו לא כבכור ומעשר לקרב, אלא) ויאכלו במומן לבעלים. 'ותנן (נמי בפסחים פ"ט מ"ו) דתמורת פסח לא קרבה): 'אמר רבי יהושע: שמעתי שתמורת פסח קריבה ותמורת פסח אינה קריבה, ואין לי לפרש (הי קריבה והי לא קריבה, וקיימא לן דתמורה שהמיר בו אחר הפסח - קריבה: דתמורת שלמים היא, ושהמיר בו קודם זמנו לא קרבה: דתמורת הפסח היא)';

אלא לרבי ישמעאל, דמוקי ליה כוליה בבכור, מעשר ופסח דלא קריבה תמורתן מנא ליה?

מעשר - גמר 'עברה' 'עברה' מבכור (כל אשר יעבור תחת השבט [ויקרא כז, לב] במעשר; והעברת כל פטר [נשמות יג, ב] בבכור); פסח - בהדיא כתב ביה: [ויקרא ג, א] אם כשב הוא מקריב את קרבנו והקריב אותו לפני ה' 'כשב' (ובשלמים כתיב); מה תלמוד לומר 'אם כשב'? לרבות תמורת הפסח אחר הפסח, שתקרב שלמים (שהרי מותר נעשה שלמים משעבר זמנו);

יכול אף לפני הפסח כן? תלמוד לומר: הוא (זבח פסח הוא [שמות יב, כז]: הוא קרב, ואין תמורתו קריבה).

וכל הנך תנאי דמפקי ליה להאי דם זבחין ישפך לדרשא אחרינא, האי 'כל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן מתנה אחת', שכיפר מנא להו? סברי להו כבית הלל, דאמרי: אף חטאת שנתנה מתנה אחת כיפר (וילפינן לה מקראי בשמעתין), וילפינן כולהו (זבחים) מחטאת.

והחטאת שתי מתנות:

אמר רב הונא: מאי טעמא דבית שמאי?

'קרנות' 'קרנות' 'קרנות' (שלש פרשיות נאמרו בחטאות החיצונות בויקרא: אחת בשעיר נשיא, וב' בחטאת יחיד: אחת בכשבה ואחת בשעירה; בשתיים כתיב על קרנת חסר, והאחת מלא; ובית שמאי אית להו יישאם למקרא) - הרי כאן שש (ואין במזבח אלא ארבע!); ארבעה למצוה ושתיים לעכב (והשתיים יתירות לא נאמרו אלא ששנה עליה הכתוב לעכב: ארבע נאמרו למצוה: שמצוה בארבע מתנות, ושתיים נשנו מהן לעכב).

ובית הלל?

(בית הלל סברי ישאם למסורת): 'קרנת' 'קרנת' 'קרנות' - (הלכך): הרי כאן ארבע: שלש למצוה (שלש מהן למצוה נאמרו שמצוה לכתחילה ליתן אף עליהן) ואחת לעכב (והאחת מעכבת כדמפרש ואזיל).

ואימא כולהו למצוה (ואין כאן אחת לעכב שהרי לא שנה באחת מהן)?

כפרה בכדי (בלא מתן דמים) לא אשכחן.

ואיבעית אימא: היינו טעמא דבית הלל: אהני מקרא (דמשמע שש) ואהני מסורת (דמשמע ארבע): (הלכך): אהני מקרא לטפויי חדא, ואהני מסורת לבצורי חדא (טפי חדא אמסורת ובציר חדא ממקרא, והוה להו חמש; נמצא ששנה באחת).

אלא מעתה (דברים ו, ח) לטטפת [וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפת בין עיניך], (דברים יא, יח) לטטפת

[ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטטפת בין עיניכם], (שמות יג, טז)

לטוטפות [והיה לאות על ידכם ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים] - הרי כאן ארבע

(דילפינן מינה ארבע בתים לתפילין, ואנן בכולהו 'לטוטפות' קרינן), (נמי) אהני קרא ואהני

מסורת: חמשה בתי בעי למיעבד!?

סבר לה כרבי עקיבא (דיליף לה מקרא אחרינא), דאמר 'טט' בכתפי (שם מקום)

שתיים, 'פת' באפריקי שתיים.

אלא מעתה 'בסכת' 'בסכת' 'בסוכות' [ויקרא כג, מב: בסכת תשבנו שבעת ימים כל האזרח בישראל

ישבו בסכת [פסוק מג] למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני ה' אלוקיכם]

- אהני מקרא ואהני מסורת: חמשה דפנתא בעי למיעבד!?

(זבחים לח, א)

התם חד קרא כוליה לגופיה - (פש להו ארבע), וחד לסככה (מאחר שהתחיל לפרש תבניתה - פירש סכך עם דפנותיה); (פשו תלת -) אתאי הלכתא (שנאמרה למשה מסיני) וגרעתה לשלישית ואוקימתה אטפח (כך נאמרה הלכה: שהשלישית - דייה בטפח; היינו דתנן: [ותוספתא סוכה פ"א מ, ט] 'שתיים כהלכתן, שלישית אפילו טפח').

אלא מעתה (ויקרא יב, ה) [ואם נקבה תלד וטמאה שבעים כנדתה וששים יום וששת ימים תשב על דמי טהרה]

וטמאה שְׁבוּעִים [קרי] - שְׁבָעִים (כתיב); (נימא נמי) אהני קרא ואהני מסורת (אהני

מסורת לטפויי פלגא דתוספתא שבעים על שבועיים [כלומר: 70 פחות 14 הם 56 תוספת], ואהני מקרא

לבצורי פלגא [להוריד מחצית מהתוספת: לא להוסיף 56 אלא 28]; נמצאת מוסיף על שבועים כ"ח: חציו

של נ"ו) - ארבעים ותריין בעיא למיתב (ימי טומאה יולדת נקבה)!?

שאני התם דכתיב 'כנדתה' (משמע שלא ירד הכתוב למנין ימים אלא למנין שבועות: שהנדה שבוע

אחת, והיולדת שבועים; שאם אתה אומר שְׁבָעִים - הפלגת מתורת נדה הרבה, אבל כשאתה אומר שְׁבוּעִים - קרבת

לתורת נדה).

ותנא (דמתניתין לא מייתי להא דבית הלל כרב הונא, אלא) מייתי לה מהכא: וכפר וכפר וכפר

(בשעיר נשיא [ויקרא ד, כ]: את כל חלבו יקטיר המזבחה כחלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו), ושעירה

[ויקרא ד, לא: ואת כל חלבה יסיר כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים והקטיר הכהן המזבחה לריח ניחח לה' וכפר עליו

הכהן ונסלח לו] וכשבה [ויקרא ד, לה: ואת כל חלבה יסיר כאשר יוסר חלב הכשב מזבח השלמים והקטיר הכהן אתם

המזבחה על אשי ה' וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא ונסלח לו] [שעירה וכשבה של הדיוט] שכולן על

המזבח החיצון) מפני הדין (שחוד חלילה, ומלמד על החטאת החיצונה שכל מתנותיה מעכבות; לכן

נאמרו אלו: להכשיר אם חיסר): שיכול והלא דין הוא (להכשירה במתנה אחת, וקרא למה

לי?): נאמרו דמים למטה (מחוט הסיקרא: כל הדמים חוץ מחטאת) ונאמרו דמים למעלה (מחוט הסיקרא: חטאת): מה מתן דמים האמורים למטה שנתנן במתנה אחת כיפר - אף דמים האמורים למעלה שנתנן במתנה אחת כיפר (מה תחתונים כפר במתנה אחת, דכתיב (דברים יב, כו) ודם זבחך ישפך; ומיהו חטאת מהאי קרא לא יליף, דלא שייכי ביה לשון 'שפיכה' כי אם 'זריקה': שהיא במתנת אצבע! אלא בבנין אב למד מן התחתונים: דאף הוא כפר במתנה אחת);

או כלך לדרך זו: נאמרו דמים בפנים (בחטאות הפנימיות) ונאמרו דמים בחוץ (בחטאות החיצונות); מה דמים האמורים בפנים, חיסר אחת מן המתנות לא עשה ולא כלום (בפירקין ילפינן לה) - אף דמים האמורים בחוץ: חיסר אחת מן המתנות לא עשה ולא כלום?! נראה למי דומה: דנין חוץ מחוץ (חטאת מעולה), ואין דנין חוץ מבפנים?

או כלך לדרך זו: דנין חטאת וארבע קרנות מחטאת וארבע קרנות (דנין חטאת החיצונה שהיא חטאת, וכתיב בה ארבע קרנות כמו שאמרנו למעלה: קרנת קרנת קרנות - מחטאת הפנימית שהיא חטאת ונאמרו בה ארבע קרנות כדלקמן: 'למעלה הוא אומר קרן קרנות בפר כהן משיח - הרי שתיים; למטה הוא אומר בפר העדה קרן קרנות הרי כאן ארבע'), ואל יוכיח חוץ (דשאר דמים) שאין חטאת וארבע קרנות (שאינן חטאת ולא נאמר בהן קרנות)! תלמוד לומר: וכפר וכפר וכפר <מפני הדין>: וכפר - אף על פי שלא נתן אלא שלש, וכפר - אף על פי שלא נתן אלא שתיים, וכפר - אף על פי שלא נתן אלא אחת.

והאי מיבעי ליה לגופיה (בכל חד וחד, ללמדך שכפר על החטא)! אמר רבא בר אדא: מרי אסברה לי: אמר קרא: 'וכפר' 'ונסלח' [בשעיר נשיא] [ויקרא ד, כו]: את כל חלבו יקטיר המזבחה כחלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו, ושעירה [ויקרא ד, לא]: ואת כל חלבה יסיר כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים והקטיר הכהן המזבחה לריח ניחח לה' וכפר עליו הכהן ונסלח לו וכשבה [ויקרא ד, לה]: ואת כל חלבה יסיר כאשר יוסר חלב הכשב מזבח השלמים והקטיר הכהן אתם המזבחה על אשי ה' וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא ונסלח לו: זו היא כפרה זו היא סליחה. אימא: 'וכפר' - אף על פי שלא נתן אלא שלש למעלה ואחת למטה, וכפר - אף על פי שלא נתן אלא שתיים למטה ושתיים למעלה, וכפר - אף על פי שלא נתן למעלה אלא למטה (אבל למיעקרינהו לגמרי לא)! אמר רב אדא בר יצחק: אם כן (דדרשינן 'כפר אף על פי שנתנן כולן למטה מן החוט') - ביטלת תורת ארבע קרנות (הכתובים בחטאת, ועל חנם כתיב בה קרנות - דהיינו למעלה)! (ופרכינן): ואי רחמנא (דליבטלון בדיעבד מוכפר) אמר - ליבטלון (וכי כתבינהו - למצוה כתבינהו)!

אמר רבא: איזהו דבר שצריך שלש (וכפר)? הוי אומר אלו קרנות (וכדאמרינן: דכל חד וחד מיעט חדא קרן, וקם ליה אקרון אחת לעכב; דאי כדקאמרת: לאשמועינן דאי יהיב כולהו למטה כשר - ארבע 'וכפר' הוה ליה למיכתב: להכשיר ארבע המתנות למטה)! אימא: וכפר אף על פי שלא נתן אלא אחת למעלה ושלש למטה (ולחכי לא כתיבי ארבעה: משום דחדא מיהא מעכבא בלמעלה, ותלת איתכשרי למטה, אבל למיעקרינהו - לא)! לא מצינו דמים שחציין למעלה וחציין למטה. ולא? והתנן: 'הזה ממנו' (מדס פר יום הכפורים, בסדר יומא [יומא פ"ה מ"ג בשנויים]) . . . אחת למעלה ושבע למטה (כדכתיב על פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת יזה שבע פעמים [ויקרא טז, יד] וקא סלקא דעתא אחת מחצי עביו של כפרת ולמעלה, ושבע מחציה ולמטה)! (ומשני: ההוא) כמצליף (כדמפרש ואזיל).

מאי 'כמצליף'?

מחוי רב יהודה: כמנגדנא (כאדם המכה מלקות ארבעים ברצועה: זו למטה מזו בסמוך, ולא שכיון אחת מחציו ולמעלה והשאר מחציו ולמטה; והא דקתני 'האחת חלוקה מהשבע' - לענין צידוד ידו קתני, כדמפרש התם: כשהוא מזה למעלה - מצדד ידו למטה, וכשהוא מזה למטה - מצדד ידו למעלה); (והתנן התם [המשך המשנה ביומא פ"ה מ"ו]:) 'הזה על טהרו של מזבח' (הפנימי, כדכתיב [ויקרא טז, יט] והזה עליו מן הדם וגו') שבע פעמים -

(זבחים לח, ב)

מאי לאו - אפלגיה דמזבח (כנגד חצי גובהו, ואי אפשר לצמצם שלא יהא מקצתם למעלה ומקצתם למטה) כדאמרי אינשי: טהר טיהרא (צהרים) דיומא? אמר רבא בר שילא: לא!, אגילוייה (אגילוייה דמזבח: על גגו של מזבח: שהיה מטהרו תחילה מדשן שעליו, ומגלה את גגו; ועל שמטהרו ומיפהו קרי ליה 'טהרו' כדכתיב וטהרו [ויקרא טז, יט] שבעת ימים

יכפרו את המזבח וטהרו אותו ומלאו ידו], **ד כ ת י ב** (שמות כד,י) [ויראו את אלקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר] **וכעצם השמים לטוהר**.

והאיכא שירי'ם (שנשפכים ליסוד; ועיקר המתנות למעלה) ?
שירים לא מעכבי (כפרה, ואנן - בדמים המעכבים קאמרין דלא מצינו חציין למעלה וחציין למטה) .
והאיכא שירים הפנימים, דאיכא דמאן דאמר מעכבי (לקמן ב'איזהו מקומן' (דף נב.);
ועיקר המתנות בקרנות הפנימי - דהיינו למעלה, והשירים ביסוד מזבח החיצון - דהיינו למטה) ?
בחד מקום (במזבח אחד) קאמרין .

תניא: 'רבי אליעזר בן יעקב אומר: בית שמאי אומרים: שתי מתנות שבחטאת ואחת שבכל הזבחים - מתירות (כל זמן שלא ניתן שתיים - לא הותרו אימורין להקטרה, ולא הבשר לאכילה) ומפגלות (אם נתן שתייהן במחשבת פיגול; אבל אחת בשתיקה ואחת במחשבה - לא פיגול, שאין מפגליו בחצי מתיר) ;
בית הלל אומרים: אחת שבחטאת ואחת שבכל הזבחים מתרת ומפגלת .'
מתקיף לה רב אושעיא: אם כן ליתנייה (להך פלוגתא בעדיות) גבי קולי בית שמאי וחומרי בית הלל (שכולן נסדרו במשנת עדיות, והא נמי קולי בית שמאי הוא: דלביית שמאי לא פיגול אלא אם כן חישב בשתייהן, ולבית הלל פיגול באחת מהן) ?
אמר ליה רבא: כי איתשיל (משנה בבית המדרש תחילה ונחלקו עליה בית שמאי וב"ה) - להתיירא איתשיל (לענין היתר הבשר והאימורין נשאלה: שעמד השואל ושאל "נתן מתנה אחת בחטאת ונשפך הדם הותרו האימורין והבשר או לא הותרו"? עמדו בית שמאי ופסלו, עמדו בית הלל והכשירו) , דהווי להו בית שמאי לחומרא (ומינה גמרינן דכיון דאינה מתרת לבדה - אינה מפגלת) .

אמר רבי יוחנן: שלש מתנות (אחרות) שבחטאות אינן באות בלילה (ואף על פי שאינן מעכבים, ולא זריקה גמורה היא - מיהו דם נפסל בשקיעת החמה, כדלקמן, ואין מעלין לגבי מזבח לכתחילה) , ובאות לאחר מיתה (אם נתן מתנה ראשונה ומתו בעליה - כבר כפר בראשונה, ואין שם חטאת גמורה על הדם עוד לפסול משום 'חטאת שמתו בעליה') , והמעלה מהן בחוץ - חייב .
אמר רב פפא: יש מהן כתחלתו (יש מדברים שבתורת דמים, שהשלש מתנות כמתנה ראשונה) ויש מהן כסופו (ויש דברים שהן בתורת שירי'ם הדם) : חוץ (הזורק אותן בחוץ - חייב, שהרי ראויים לפנים בתורת זריקה גמורה) , ולילה (ואסור ליתנן בלילה, דנפסלו מלזרוק, והא זריקה היא) , זרות (וזר חייב עליהן מיתה בפנים) , וכלי שרת (וטעונות כלי שרת) , קרן (ומתנה) , ואצבע , כיבוס (אם ניתנו מדם החטאת על הבגד לאחר שנתן במתנה אחת - טעון כיבוס, כדכתיב ואשר יזה מדמה... תכבס במקום קדש [ויקרא ו,כ] כאילו ניתנו קודם לכן; אבל אם נתן כל מתנותיה ואחר כך ניתנו מן השירי'ם - אין טעון כיבוס, כדאמרין בשמעתין אשר יזה - פרט לזה שכבר הוזה) , ושירי'ם (חטאת שקיבל דמה בארבע כוסות, ונתן מתנה אחת מכל אחד - כולן נעשו שירי'ם לישפך ליסוד; אף הג' כוסות שירי'ם שלהן, כמו הראשונים) - כתחלתן (כמתנה הראשונה) ; מיתה (באות לאחר מיתה, כדאמר לעיל) - לא שריא (בשר שכבר הותר) ולא מפגלא (אם נתן הראשונה בשתיקה והשלש במחשבה - לא פיגול, וכשר, כדתנן במתניתין) ולא עיילא לגואי (אין להם תורת פסול כניסת פנים: שאם נתן מתנה אחת בחוץ, והכניס השאר להיכל - לא נפסל משום 'חטאת שנכנס דמה לפנים', דכתיב לכפר בקודש [ויקרא ו,כג] - בראוי לכפרה הכתוב מדבר) - כסופן (כשירי'ם) .

אמר רב פפא: מנא אמינא לה (דטעונה כיבוס) ? דתנן [פ"א מ"ג]: 'ניתז מן הצואר על הבגד - אינו טעון כיבוס' (כדאמרין בפרק 'דם חטאת' [לקמן דף צג]) אשר יזה [ויקרא ו,כ] - בראוי להזאה, יצא זה שלא נתקבל בכלי; מן הקרן (משנגע בקרן המזבח - ניתנו על הבגד) ומן היסוד (משנשפכו שירי'ם ליסוד - ניתנו מן היסוד לבגד) - אינו טעון כיבוס (כדאמרין: אשר יזה - פרט לזה שכבר הוזה) ' - הא מן הראוי לקרן (כל דהו ואפילו שלש מתנות שבחטאות) טעון כיבוס !

ולישטעמיך - מן היסוד אינו טעון כיבוס, הא מן הראוי ליסוד (כגון שירי'ם הדם הראויין לישפך ליסוד) טעון כיבוס (בתמיה) ? [ויקרא ו,כ] [כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד] אשר יזה [עליה תכבס במקום קדש] כתיב - פרט לזה שכבר הוזה !
הא מני - רבי נחמיה, דתנן [פ"ג מ"ו]: 'רבי נחמיה אומר: 'שירי' הדם (אף של חטאות החיצונות) שהקריבן בחוץ - חייב' (אלמא - דם קחשיב להו; הא מילתא - הש"ס קאמר לה, ומסקנא דקושיין היא: לאפוקי מדרב פפא; כלומר: מהא לא איריא טעמא דידך, דהא רבי נחמיה היא: דאפילו בשירי'ם נמי טעון כיבוס) .

אימר דשמעת ליה לרבי נחמיה לענין העלאה, מידי דהוי אייברי'ם ופדרי'ם (דלאו דמים נינהו - המעלן בחוץ חייב משום דחזו לפנים) ; לענין כיבוס מי שמעת ליה ?

אין ,

(זבחים לט, א)

והתניא (בניחותא): 'דמים הטעונין יסוד' (היינו שְׁיִינִים שטעון שפיכת יסוד) - טעונין כיבוס, ומחשבה מועלת בהן (אם חישב בשפיכתו על מנת לאכול בשר למחר; ולקמן רמין עלה), והמעלה מהן בחוץ - חייב [כרת]; ודמים הנשפכין לאמה (שנפסלו, ושופכין אותו לסילון שבעמדה המוציא לנחל קדרון) - אין טעונין כיבוס, ואין מחשבה מועלת בהן, והמעלה מהן בחוץ פטור; מאן שמעת ליה דאמר 'מעלה מהן בחוץ חייב' - רבי נחמיה היא, וקאמר 'טעון כיבוס'! 'ומחשבה מועלת בהן'? והתניא: 'יצאו שְׁיִינִים והקטרת אימורין שאין מעכבין את הכפרה, שאין מחשבה מועלת בהן'!?

כי תניא ההיא (דמחשבה מועלת בהן) - בשלש מתנות שבחטאת (וכולה חדא מלתא היא: דמסקנא דקושיא היא, ולא שיוניא, כלומר: לא תשמע מיניה דשְׁיִינִים טעון כיבוס, ואפילו לרבי נחמיה, דהך ברייתא - בשלשה מתנות שבחטאות).

אי הכי 'טעונין יסוד'? לקרן אזלי!?

אימא: 'ניטענין יסוד' (מצות טעינת יסוד עליהם: ששופך שיריהם ליסוד) .

'ומחשבה מועלת בהן'? האמרת [רב פפא] 'לא שריא ולא מפגלא ולא עיילא לגואי כסופן'?

אלא כי תניא ההיא ['דמים הטעונין יסוד טעונין כיבוס, ומחשבה מועלת בהן'] - בדמים הפנימים (ולעולם בשְׁיִינִים, וכמאן דאמר לקמן 'שְׁיִינִים הפנימים מעכבין; הילכך חשיבי לפגל לענין חוץ ולענין כיבוס) .

אבל בדמים החיצונים - מאי? פטור? אדתני 'דמים הנשפכין לאמה', ליפלוג וליתני בדידה: במה דברים אמורים? - בדמים הפנימים, אבל בדמים החיצונים פטור!

הא מני? - רבי נחמיה היא, דאמר 'שְׁיִינִי הדם' (אף שירים החיצונים) שהקריבן בחוץ - חייב' (ומשום הכי לא מצי לפלוגי בדידה) ולא מתני ליה תלתא פטורי (בחיצונים) לבהדי תלתא חיובי (דתנא בפנימיות; דבשלמא בכיבוס ובמחשבה מצי לפלוגי, אבל בהעלאת חוץ - לא מצי למיתנייה) .

רבינא אמר: 'מן הקרן' = ממש; 'מן היסוד' = מן הראוי ליסוד (הא דפרכת לעיל 'וליתעמיך' - מן היסוד הַנּוֹא דאין טעון כיבוס, הא מן הראוי ליסוד כו' - לאו פירכא היא: דמן הקרן = מן הקרן ממש קאמר, הא מן הראוי לקרן, כגון שלש מתנות שבחטאת - טעון כיבוס, כדב פפא; והא דתנן בהו 'מן היסוד' - לאו מן היסוד ממש, דתידוק מינה 'הא מן הראוי ליסוד טעון כיבוס' ותקשה לך, אלא: מן הראוי ליסוד קאמר; ואשמעינן דמשכלתה זריקה - אין השירים טעון כיבוס; דאילו מן היסוד ממש - לא איצטריכא ליה, דהשתא מן הקרן אמרת לא - מן היסוד מיבעי?) .

אמר ליה רב תחליפא בר גזא לרבינא: אימא אידי ואידי 'ראוי' הוא (וקא משמע לן דיך לך ראוי לקרן ואין טעון כיבוס, ואיזה זה? - שלשה מתנות שבחטאת) .

האי מאי? השתא: ראוי לקרן אמרת לא (משנתן מתנה ראשונה - ממעטת לכוליה דם מכיבוס), ראוי ליסוד (דכבר נגמרו מתנותיו) מיבעיא (מיבעיא ליה למיתני? בתמיה: הא מקמייתא אידי ליה מכיבוס)?

אלא (וודאי): 'מן הקרן' = מן הקרן ממש (אבל הראוי לקרן - כל זמן שלא גמר מתנותיו - טעון כיבוס); 'מן היסוד' = מן הראוי ליסוד (והדר אשמעינן: דמן הראוי ליסוד - אין טעון כיבוס, ולמעושי שירים; דאי מן היסוד ממש - לא איצטריכא ליה) .

כל הניתנין על מזבח הפנימי [אם חיסר אחת מן המתנות - לא כיפר; לפיכך: נתן כולן כתיקנן ואחת שלא כתיקנה - פסולה, ואין בו כרת]:

תנו רבנן: (בפר העלם דבר, לאחר שפירש בו כל מתנות דמו - שנה לכתוב:) (ויקרא ד, ב) ועשה [לפר] כאשר עשה [לפר החטאת כן יעשה לו וכפר עליהם הכהן ונסלח להם] (ומקרא שאינו צריך הוא: שהרי כל עבודותיו נתפרשו חוץ מיתורת הכבד ושתי הכליות, שהוא צריך ללמוד מפר כהן משיח האמור למעלה הימנו; והא ליכא למימר דלהכי הדר ואקשיניהו להא מלתא, דהאי קרא כתיב ביה כפרה: וכפר עליהם וגו', ואימורין לא מעכבי כפרה!) מה בא ללמוד? (אלא כולה לדורשא, וסרסוהו: דעל כרחק לא מצי למימר בדכתיב כאשר עשה לדם הפר, דמשמע מאחרינא יליף, דלא חסר מידי דניבעי למילפיה! אלא ועשה כאשר עשה -) לכפול בהזאתו (לכפול באזהרת הזאות שלו, והכי משמע: כאשר עשה = כאשר כתבתי לך כל עשיותיו) , (ושנה עליהם לעכב:) ולמד שאם חיסר אחת מכל המתנות - לא עשה ולא כלום (כן שמעתי במנחות); אין לי אלא מתן שבע (על הפרכת), שמעכבות בכל מקום (לקמן מפרש); מתן ארבע (שאין מעכבות בחטאת החיצונה כדאמרין לעיל) - מניין שמעכבות

בקורות הפנימי) ? (ולקמן פריך: למה לי קרא? האי כפילא ועשה כאשר עשה נמי עלייהו קאי, דהא אינהו נמי בהדיא כתיבו) **תלמוד לומר**: (ויקרא ד,כ) [ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת] **כן יעשה** [לו וכפר עלהם הכהן ונסלח להם] (חזר וכפל; ואם אינו לענין מתן שבע - תנהו לענין מתן ארבע); **לפר** - זה פר יום הכפורים (להשוותו לפר העלם דבר; ולקמיה מפרש למאי הילכתא)

(זבחים לט, ב)

כאשר עשה לפר (לאו כאשר עשה קדריש, שהרי כבר סירסו ודרשו, אלא לפר קדריש) - זה פר כהן משיח (האמור בפרשה העליונה, ולא נכפל לכך; חזר והקישן יחד: שלימד עיכוב חיסור מתנותיו מזה); **החטאת** - אלו שעירי עבודת כוכבים (להביאן בדין פר העלם דבר: ליטעון הזיה על הפרוכת ועל מזבח הזהב, ולישרף חוץ לשלש מחנות, לפי שבמקומו לא נתפרשו הלכותיו בפרשת 'שלח לך'); יכול שאני מרבה אף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים (להיות פנימים ונשרפין)?

תלמוד לומר: (כן יעשה) לו (לזה ולא לאחר); ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו? אחר שריבה הכתוב ומיעט - מרבה אני את אלו (מרבה אני שעירי עבודת כוכבים לתורת פר העלם דבר) שמכפירין על עבירת מצוה ידועה (כמותו: ששניהם באין על חטא הידוע), ומוציא אני אלו (של רגלים) שאין מכפירין על עבירת מצוה ידועה (שלא היו שוין לו, שהרי אין דומין לו בכפרתו: שאלו באין על טומאת מקדש וקדשיו שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף; שנשמא ונכנס למקדש, ואינו מכיר, ולא הודע לו לא טומאתו ולא כניסתו כדאמרינן בשבועות (דף ב.)) ;

וכפר (מכל מקום) - אף על פי שלא סמך (שלא סמכו עליו זקנים); **ונסלח** - אף על פי שלא נתן שירים (ליסוד מזבח החיצון; דלא תימא: הואיל וכתיבא בה בהדיא כפילה ד'ועשה כאשר עשה' - נמי עלייהו קאי, הילכך מעטינהו קרא);

ומה ראית לפסול בהזאות ולהכשיר בסמיכה ושירים? אמרתך פוסל בהזאות שמעכבות בכל מקום (כדמפרש לקמיה: בפרה ובנגעים), ומכשיר אני בסמיכה ושירים, שאין מעכבות בכל מקום (סמיכה לא מעכבת בעלמא, כדאמרינן בפרק קמא: וסמך ונרצה - וכי סמיכה מכפרת? וכו'; שפיכת שירים לא מעכבא בחטאת החיצונה, לדברי הכל).

(זבחים מ, א)

אמר מר: 'אין לי אלא מתן שבע שמעכבות בכל מקום'; היכא? **אמר רב פפא**: בפרה (והזה אל נכח פני אהל מועד [במדבר יט, ד] וגו', וכתב 'חוקה' [זאת חקת התורה [במדבר יט, ב]] לעיכובא) ובנגעים (בלוג שמן של מצורע והזה מן השמן באצבעו [ויקרא יד, טז] וגו' וכתב זאת תהיה תורת המצורע [ויקרא יד, ב] וכל הווייה - עיכובא).

מתן ארבע מניין?

תלמוד לומר: **כן יעשה** [ויקרא ד, כ]: ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת **כן יעשה** לו וכפר עלהם הכהן ונסלח להם.

מאי שנא מתן שבע, דכתיבן (בהדיא) **וכפילן** (ועשה כאשר עשה [ויקרא ד, כ]) - מתן ארבע נמי כתיבן **וכפילן** (דועשה כאשר עשה - אכולה מילתא קאי, ומהיכא תיתי למעוטינהו)? **אמר רבי ירמיה**: לא נצרכא אלא לרבי שמעון (דאמר: לא כתיב ביה בהדיא אלא שתיים, ושתיים אחרות בהיקשא: דהאי קרא איתקוש פר כהן משיח [ויקרא ד, פסוקים ג-יב] ופר העלם דבר [ויקרא ד, פסוקים יג-כא], כדאמרן לפר זה פר כהן משיח; הילכך אי לא דהדר כפלינהו - לא הוו כפולין), **דתניא**: למעלה (בפר כהן משיח) **אומר קרן 'קרנות' = שתיים**; למטה (בפר העלם) **הוא אומר קרן קרנות = ארבע** (מדמצי למיכתב 'קרן' וכתב קרנות - הויא שתיים, דאית ליה לרבי שמעון 'יש אם למקרא', וחזירים ומלמדים זה מזה בהיקש) - **דברי רבי שמעון**;

רבי יהודה אומר: אינו צריך! הרי הוא אומר (בשניהם): (ויקרא ט, י) [ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני ה' אשר] באהל מועד [ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד] (והאי באהל מועד - יתירא הוא, דהא כתיב אשר לפני ה'! אלא ללמדך על כל הקרנות שבתוך ההיכל צריך ליתן) - על כל האמור באהל מועד.

ורבי יהודה, כן יעשה [ויקרא ד, כ] - מאי עביד ליה?

מיבעי ליה לכדתניא: 'לפי שלא למדנו לפר יוה"כ' (סמיכה ושפיכת שירים לא נאמרו בפרשת אחרי מות) - לסמיכה ושפירי הדם מניין? - **תלמוד לומר**: [ויקרא ד, כ]: ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת **כן יעשה** [לו וכפר עלהם הכהן ונסלח להם] (לרבות פר יוה"כ לסמיכה ושירים, דהא פר יוה"כ בהאי קרא כתיב, כדאמר: 'לפר' - זה פר יוה"כ).

ולפר יוה"כ לא למדנו? הא אמרת 'לפר' - זה יום הכפורים' (וכיון דאיתקש להאי - איתרבו להו סמיכה ושירים בהיקשא, ולמה לי תו כן יעשה)! ? איצטריך: סלקא דעתך אמינא: הני מילי (כי איתקש) עבודה דמעכבא כפרה (לעבודה דמעכבא כפרה - הוא דאיתקש, כדכתיב וּכְפַר בְּהַאי קָרָא, ולרבויהי ביה את בדם וטבילה כדמפרש לקמן), אבל עבודה דלא מעכבא כפרה אימא לא - קא משמע לן.

ורבי שמעון, האי באהל מועד מאי עביד ליה? באהל מועד מבעי ליה: שאם נפחתה תקרה של היכל (נפחתה תקרת עלייתו וגגו - תו לאו אהל הוא!) - לא היה מזה; ואידך?

מאשר [ויקרא ד, יז]: ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד [נפקא ליה ארבע קרנות מאשר: דמצי למכתב 'אשר לפני ה' באהל מועד' למה לי למיהדר ולמיכתב אשר? אלא: על כל הקרנות אשר באהל מועד אתי אשר בתורא - דמשום מזבח לא איצטריך למיכתביה].

ואידך? אשר לא דריש. אביי אמר: לרבי יהודה נמי (אף על גב דכתיבי מתן ארבע בהדיא, וכפילן בועשה כאשר עשה) איצטריך (כן יעשה, לרבויהו שיעכבנו): סלקא דעתך אמינא מידי דהוה אסמיכה ושירי הדם (דפר העלם גופיה): דאף על גב דכתיבן וכפילן - לא מעכבא (כדאוקימנא עילוייהו מיעוטא ד'וכפר ונסלח' משום טעם דאין מעכבות בכל מקום), מתן ארבע (שאין מעכבות בחטאת החיצונה) נמי לא תתעבב (דנימנעטו נמי מ'וכפר ונסלח')? - קא משמע לן לפר - זה פר יום הכפורים (דמתן ארבע לגבי סמיכה ושירים מעכבות בכל מקום, דאילו סמיכה ושירים, אפילו עקרינהו לגמרי - לא מעכבי, ואילו מתן ארבע - חדא מינייהו מעכב בחטאת החיצונה; הילכך מייתנין לכולהו לעיכובא מוכן יעשה). למאי הילכתא? אי לעכב (שיהו כל המתנות מעכבות, דהא לא כתיבן וכפילן ביה, ואיצטריך לאקושי) - פשיטא: 'חוקה' כתיבה ביה (בסוף פרשת אחרי מות: והיתה זאת לכם לחוקת עולם [לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה ויעש כאשר צוה ה' את משה] [ויקרא טז, לד])!

אמר רב נחמן בר יצחק: לא נצרכא אלא לרבי יהודה דאמר (בפרק 'הוציאו לו' [יומא דף טז.]) כי כתיבה חוקה - אדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים (מתנות וקטרת שעל בין הבדים): שאם הקדים מעשה לחבירו - לא עשה ולא כלום (ד'חוקה' - עלייהו כתיב); אבל דברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ (כגון מתנות פר ושעיר שעל הפרכת), הקדים מעשה לחבירו - מה שעשה עשוי (ד'חוקה' - לאו עלייהו כתיב; והתם מפרש טעמייהו).

אימא מדכסידרן לא מעכבי (אלמא 'חוקה' - לאו עלייהו קיימא) הזאות נמי לא מעכבי (מנין הזאות גופייהו נמי לא ליעכב, אם חסר מהן)? - קא משמע לן (היקשא דהכא). מתקיף לה רב פפא: ומי מצית אמרת הכי (דלרבי יהודה עיכובא מהכא יליף)? והתניא: (ויקרא טז, כ) וכלה מכפר את הקודש [ואת אהל מועד ואת המזבח והקריב את השעיר החי] (קרא יתירא הוא: דלא הוה ליה למיכתב אלא והקריב את השעיר החי); אם כיפר (כפרה המעכבת בשאר מקומות, כגון מתנת דמים, מתן שבע, ומתן ארבע) - כילה (אף על פי שלא שפך שירים ליסוד מזבח חיצון), ואם לא כיפר - לא כילה, דברי רבי עקיבא; אמר לו רבי יהודה: מפני מה לא (מפני מה לא נדרוש המקרא כסדר מכתבו, ו) נאמר: אם כילה (הכל, אפילו שפיכת שירים) - כיפר, ואם לא כילה - לא כיפר (והכי מפרש בסדר יומא: דשיריים מעכבין איכא בינייהו) (אלמא עיכוב לרבי יהודה - מהכא נפקא). [והשוה עס: ספרא אחרי מות פרשה ב פרק ב משנה ז: לכפר - עד שיכפר, שנאמר: וכלה מכפר את הקודש את אהל מועד ואת המזבח - דברי רבי יהודה]

אמר רב פפא: לא נצרכא (האי דמקיש פר יוה"כ לפר העלם דבר ולפר כהן משיח) אלא ל'את', 'דם' ו'טבילה' (דבר כהן משיח כתיב [ויקרא ד, יז] וטבל הכהן את אצבעו בדם [והזה מן הדם שבע פעמים לפני ה' את פני פרכת הקדש]) (ואי קשיא: בהאי קרא פר יום הכפורים לפר העלם - הוא דאיתקש: דבדידיה קא מישתעי קרא, ובפר העלם לא כתיב 'את', בדם, וטבילה' - הא אמרן: כאשר עשה לפר - זה פר כהן משיח; אלמא לפר כהן משיח נמי איתקוש, ובפר יום הכפורים לא כתיב 'את' ולא כתיב 'טבילה' ולא כתיב 'בדם', דהכי כתיב: ולקח מדם הפר [והזה] באצבעו [ויקרא טז, יד], ואקשינן להאי, ללמד הימנו הילכות ריבויא של 'את' והילכות 'בדם' ו'טבילה', כדמפרש).

'את' - אמר רב אחא בר יעקב: לא נצרכא אלא להכשיר

(זבחים מ, ב)

אָמִין (תמן תנין (חולין נה): היא האם, היא טרפחת, היא שלפוחית; וכל שלפוחית היא וושיא"ה: כעין אותה של דג, כדאמרינן במסכת עבודה זרה: 'בשליפוחה' גבי עוברי דגים; ואם של בהמה - כולה עשויה אבעבועות; תשובת מורי) **שבאצבע** (שאם עלתה לו אצבע שקורין וושיא"ה - כמו 'ניטלה האם' ד'אלו טריפות' (חולין ד' נד.) - לא היא חציצה, דאיתרבי מ'את אצבעו': את הטפל לאצבעו);

'בָּדָם' - שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא (משעת קבלה ראשונה, למעוטי קבל פחות מכדי טבילה בכלי זה ופחות מכדי טבילה בכלי זה, ועירבן; והכי מפרש לה במנחות (דף ז:) ולקמן בפרק 'דם חטאת' (דף צג:); ויליף מ'בָּדָם', מדקרינן 'וטבל בדם' ולא קרינן 'בָּדָם' משמע בָּדָם שהיה כבר משעה ראשונה);

'וטבל' - ולא מספג (מקנח בדופני הכלי; כן שמעתי במנחות).

ואיצטריך למכתב 'בָּדָם': דאי כתב רחמנא 'וטבל' הוה אמינא: אף על גב דליכא שיעור טבילה מעיקרא (אלא שיהא בו עכשיו) - כתב רחמנא 'בָּדָם'; ואי כתב רחמנא 'בָּדָם' הוה אמינא: אפילו מספג (דאשיעורא בעלמא - הוא דקפיד קרא) - כתב רחמנא 'וטבל';

[הגמרא - או רב אחא בר יעקב - דורש עכשיו את הפסוק שלאחריו, שנדרשה לעיל דף מ, א: ויקרא ד, ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד]

'מזבח קטרת סמים' למה לי (השתא דדרשת אשר באהל מועד על כל האמור כו' - מזבח קטרת הסמים מאי דרשת ביה? דהאי יתירא, דהא כתיב אשר לפני ה'!)?

שאם לא נתחנך המזבח בקטורת הסמים (אם אירע פר העלם בעוד המזבח חדש: שלא הקטירו עליו קטרת מעולם) - לא היה מזה.

תניא כוותיה דרב פפא (דהיקשא ל'את, בדם' וטבילה' אתא): (ויקרא ד, כב) ועשה [לפר] כאשר עשה [לפר] החטאת כן יעשה לו וכפר עליהם הכהן ונסלח להם] - מה תלמוד לומר 'לפר'? לרבות פר יום הכפורים לכל מה שאמור בענין (הכל בכלל 'את בדם וטבילה') - דברי רבי [עקיבא]; אמר רבי ישמעאל: קל וחומר (כלומר: אין צריך להביא פר יום הכפורים לכאן, דמקל וחומר נפקא שכל דרכי פר העלם בו): ומה במקום שלא הושה קרבן לקרבן (שאין הבהמות ממין אחד; ולקמן מפרש מאי היא), הושה מעשים למעשים (מעשה עבודותיהן שוין של זה לשל זה) - מקום שהושה קרבן לקרבן (כגון פר יום הכפורים ופר העלם ששניהם מין אחד) אינו דין שישוה מעשה למעשה (אינו דין שיהא עבודותיהן שוות לעבודות שהצריך הכתוב לשניהן, כגון הזאות שבהיכל ושבמזבח יהו מעשי עבודותיהן שוין ל'את בדם וטבילה')? ! אלא מה תלמוד לומר 'לפר'? - זה פר העלם דבר של צבור (ולקמן פרי: מאי קאמר? הא קרא בדידיה קאי); ' (כאשר עשה) לפר' זה פר כהן משיח (בא להקישו לזה לפוסלו בחיסור מתנות, כדפרישית לעיל, דבפר כהן משיח לא נכפלו, וצריך ללמוד מזה).

אמר מר: 'ומה במקום שלא הושה קרבן לקרבן' מאי 'לא הושה קרבן לקרבן'? אילימא פר יוה"כ ושעיר יום הכפורים (שלא הושוו הבהמות: שזה פר זה שעיר - הושוו מעשים של זה למעשים של זה: שכל עבודותיהן שוות - מקום שהושוו קרבן לקרבן, כגון פר כהן משיח ופר יום הכפורים: דשניהן מין אחד - אינו דין כו') - איכא למיפרך: מה להנך (מה לפר ושעיר של יום הכפורים) שכן נכנס דמם לפני ולפנים (דין הוא שיושוו מעשה עבודותיהן, שהרי נכנס דם שניהם לפני ולפנים, ואין חילוק ביניהם, תאמר שיושוו פר העלם ופר יום הכפורים בעבודות האמורות בהן, שלא הושוו בכניסה לפני ולפנים: שזה נכנס זה לא נכנס)? !

אלא פר העלם דבר של צבור ושעירי עבודת כוכבים (שהושוו מעשיהם, דאמרן לעיל: 'החטאת' - לרבות שעירי עבודת כוכבים; ואף על פי שלא הושוו קרבן לקרבן, דהאי פר והאי שעיר)? איכא למיפרך: מה להנך שכן מכפירין על עבירות מצוה ידועה (לפיכך הושוו מעשיהם - תאמר שיושוו מעשה פר העלם ומעשה פר יום הכפורים, שכן לא הושוו בכפרות: שזה מכפר על עבירת מצוה שאינה ידועה, וזה מכפר על ידועה, כדאמר בשבועות (דף ב.) 'על שיש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה לבסוף' שכשנשטא - ידע שנשטא, ונעלמה ממנו טומאה, ונכנס למקדש, ושוב לא נודעה לו כניסתו - שעיר הנעשה בפנים על ישראל, ופר על כהנים תולה עד שיוודע לו ויביא בעולה ויורד) !

אלא פר העלם דבר של צבור ושעיר של יום הכפורים, והכי קאמר: ומה במקום שלא הושוו קרבן לקרבן - דהאי פר והאי שעיר - הושוו מעשים למעשים - למאי דכתב בהו (שפירש הכתוב בהזאות הכתובות בהן, לא שינה את זו מזו: אלו על הפרכת ואלו על הפרכת, אלו על הקרנות ואלו על הקרנות, אלו באצבע ואלו באצבע - ואף על גב דלא כתיב ביה בשעיר 'את בדם וטבילה' - אין זה שינוי, דאיכא למימר: לא פירש את הכל, דהא במה דפריש לא שני, ואם זה נכנס לפניו וזה לא נכנס לפניו, וזה טעון שמנה הזאות וזה טעון שבע - מיהו למאי דכתיב בהו לא

שינה, אם ריבה עבודות בזה יותר מזה - מכל מקום מעשה עבודות שהצריך לשניהם לא שינה) - **מקום שהושווה קרבן לקרבן דהאי פר והאי פר - אינו דין**

(זבחים מא, א)

שהושוו מעשים למעשים (שיושו מעשה עבודות השוות בשניהם, כגון: הזאות דפרכת ושל מזבח הזהב)? - ואתא ליה פר יוה"כ >נמי< ל'את בדם וטבילה' מפר כהן משיח (בהאי קל וחומר, כדאמרן), ואתי ליה שעיר יוה"כ (נמי ל'את בדם וטבילה') משעירי עבודת כוכבים מקל וחומר (מה במקום שלא הושווה קרבן לקרבן: דפר העלם ושעיר של יום הכפורים, הושוו מעשים המפורשים בשניהם: שלא שינה בפירוש עבודות השוות בהם, כגון: הזאות דהיכל - מקום שהושווה קרבן לקרבן, כגון: שעיר יוה"כ ושעירי עבודת כוכבים - אינו דין שיושו מעשים למעשים, וילמד שתום מן המפורש: שעיר של יוה"כ משעירי עבודת כוכבים)! ?

וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בקל וחומר (כגון: שעירי עבודת כוכבים: לא למדנו בהן 'את בדם וטבילה' אלא בהיקשא: שהוקשו לפר כהן משיח, וחזרין ומלמדין 'את בדם וטבילה' על שעיר יום הכפורים, כדאמר: בקל וחומר)! ?

אמר רב פפא: קסבר תנא דבי רבי ישמעאל: דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בקל וחומר.

'לפר' זה פר העלם דבר של צבור - הא בציבור גופיה כתיב! ?
אמר רב פפא: משום דבעי אגמורי פר העלם דבר של צבור ביותרת ושתי כליות לשעירי עבודת כוכבים, ופר העלם דבר של צבור בגופיה לא כתיב - בהיקשא אתי, איצטריך 'לפר' למיהוי כמאן דכתיב ביה בגופיה ולא ליהוי 'דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש' (האי 'לפר', דמוקי רבי ישמעאל בפר העלם - משום דלקמן בעינן אגמורי פר העלם ביותרת הכבד ושתי הכליות לשעירי עבודת כוכבים בהיקשא ד'חטאתם על שגגתם' [במדבר טו, כה] ופר העלם דבר בגופיה לא כתיב יותרת ושתי כליות אלא 'ואת כל חלבו יקריב ממנו' [ויקרא ז, ג] ובהיקשא גמר להו מפר כהן משיח, דכתיב ביה, להכי איצטריך 'לפר' יתירה - לפר העלם: לכפול בהיקשא שנייה, דהא בלאו הכי איתקש: דהאי קרא - ביה קאי, וכתיב כאשר עשה לפר - זה פר כהן משיח, וחזר וכפל יעשה לפר - זה פר העלם, לכפול בהיקשו: ללמד ממנו יותרת: דליהוי האי היקש שני במקום כתיבה בגופו: דלא ניהוי 'דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקשא', דקיימא לן לקמן ב'איזהו מקומן' (דף מט: דאין למדין בקדשים למד בהיקשא מן הלמד בהיקש).

תניא כוותיה דרב פפא: ' (ויקרא ד, כב) ועשה [לפר] כאשר עשה [לפר] החטאת כן יעשה לו וכפר עלהם הכהן ונסלח להם; מה תלמוד לומר 'לפר' ? - לפי שנאמר (במדבר טו, כה) [וכפר הכהן על כל עדת בני ישראל ונסלח להם כי שגגה הוא] והם הביאו את קרבנם אשה לה' [וחטאתם לפני ה' על שגגתם] (בפרשת קרבנות עבודת כוכבים כתיב, ב'שלח לך', ומקרא יתירא הוא, לדרשא: דמה לו לכתוב זאת 'ונסלח להם כי שגגה היא והם הביאו את קרבנם' לכתוב ונסלח להם ונשתוק! אלא: משום דבעי לאקושי שעירי עבודת כוכבים, דמשתעי ביה קרא, לפר העלם להקטרת אימורים, כדכתיב קרבנם אשה לה' - היינו אימוריהם, ואקיש חטאתם לשגגה: - חטאתם - אלו שעירי עבודת כוכבים (דעליהו קאי); שגגתם - זה פר העלם דבר של צבור (דכתיב ביה (ויקרא ד, יג) ואם כל עדת ישראל ישגו - אמרה תורה: חטאת דעבודת כוכבים זו - הרי היא כשאר שגגתם דשאר עבירות לענין אישים); חטאתם ... על שגגתם אמרה תורה: חטאתם הרי היא לך כשגגתם; שגגתם - מהיכן למדת (הקטרת האישים שלה)? לא בהיקשא (לא בהיקש מפר כהן משיח - בתמיה: והיאך חוזר ולמד בהיקש)? וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש? - תלמוד לומר: ' (ועשה) לפר' - זה פר העלם דבר של צבור; 'לפר' - זה פר כהן משיח (חזר וכפל בהיקשן כדאמרן לעיל למיהוי כמאן דכתיב בגופו).

אמר מר: 'חטאתם - אלו שעירי עבודת כוכבים'; תיפוק ליה (יותרת הכבד לשעירי עבודת כוכבים) מקרא קמא (דאקשינן לעיל לפר העלם) דאמר מר: 'החטאת - לזכות שעירי עבודת כוכבים' (למה לי תו הך דחטאתם על שגגתם)! ?
אמר רב פפא: איצטריך: סלקא דעתך אמינא הני מילי (דאיתרבו שעירי עבודת כוכבים לדין פר העלם - ל) הזאות דכתיבן בגופיה (בהדיא),

(זבחים מא, ב)

אבל יותרת ושתי כליות - דלא כתיבן בגופיה - אימא לא? - קא משמע לן (דחטאתם על שגגתם - דלענין אשה לה' נמי איתקוש).

אמר ליה רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא: והא תנא '[לרבות] פר יזה"כ לכל מה שאמר בענין' קאמר (אלמא כולה מילתא יליף מינה, ואפילו עיכובא, ואת אמרת ל'את בדם וטבילה')! ?

תנאי היא: תנא דבי רב מרבי הכי (כל 'תנו רבנן' קרי 'תנא דבי רב'; ההיא מתניתא קמייא - לא מרבי ליה אלא ל'את בדם וטבילה', ועיכובא נפקא ליה מ'חוקה', ולרבי יהודה מאם כלה כפר'), תנא דבי רבי ישמעאל לא מרבי הכי.

(1) תנא דבי רבי ישמעאל (הך תנא בתרא, דאמר 'לכל האמור בענין' - מתניתין דבי רבי ישמעאל היא, שנשנית ונסדרה בבית מדרשו של רבי ישמעאל, וסידרו בה תנאים הרבה, כמו שסידרו רבי חייא ורבי אושעיא): 'מפני מה נאמרו יותרת ושתי כליות בפר כהן משיח, ולא נאמרו בפר העלם דבר של צבור (ציבור)? משל למלך בשר ודם שזעם על אוהבו, ומיעט בסרחונו (קיצר בדברים) מפני חיבתו'.

ותנא דבי רבי ישמעאל: 'מפני מה נאמרה (ויקרא ד, 1) [וטבל הכהן את אצבעו בדם והזה מן הדם שבע פעמים לפני ה' את פני] פרוכת הקדש בפר כהן משיח כתיב את פני פרכת הקדש ובפר העדה כתיב את פני הפרכת (ויקרא ד, 12)? משל למלך בשר ודם שסרח עליו מדינה: אם מיעוטה סרחה - פמליא שלו (כניסת חבורת עצתו המסכימים לדעתו, אשר דברי סתוריו אליהם) מתקיימת; אם רובה סרחה - אין פמליא שלו מתקיימת (הרי הוא מסולק מחיבתם ומכניסתם במקצת, ואין לבו גס בהן כבראשונה; הכא נמי: כיון דרוב ציבור סרחה כביכול - אין כאן קדושה) .

לפיכך אם נתן כולן כתיקנן [ואחת שלא כתיקנה - פסולה, ואין בו כרת]:

תנן התם [נמנות פ"ב מ"ה]: (בהקטרת המנחה - שני מתירין יש: הקומץ והלבונה; ואם הקטיר את האחד במחשבת פיגול והאחד בשתיקה): 'פיגול בקומץ ולא כלבונה, כלבונה ולא בקומץ: רבי מאיר אומר: פיגול (כדמפרש טעמא לקמן), וחייבין עליו כרת; וחכמים אומרים: אין בו כרת עד שיפגול בכל המתיר'.

אמר רבי שמעון בן לקיש: לא תימא טעמא דרבי מאיר דקסבר מפגלין בחצי מתיר, אלא הכא במאי עסקינן? - כגון שנתן את הקומץ במחשבה (תחילה), ו (ואחר כך) הלבונה בשתיקה (והוא הדין אם נתן לבונה במחשבה ותחילה ואחר כך קומץ בשתיקה); (וטעמא: קסבר: כל העושה - על דעת ראשונה הוא עושה (ונמצא מפגל בכל המתיר; ורבנן סברי: 'על דעת ראשונה' לא אמרינן אלא אם כן אמר אף בשני; וכל מחשבה דקדשים מוציא בפה הוא; אבל ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה - דאין כאן אלא מחשבת חצי מתיר - מודה רבי מאיר דלא פיגול, אלא פסל); ממאי? מדקתני (מתניתין): 'לפיכך אם נתן כולן כתיקנן (וקסלקא דעתא: היינו שתיקה) ואחת שלא כתיקנה (במחשבת חוץ לזמנו) - פסול ואין בו כרת' (שלא חישב אלא בחצי מתיר, דכולן מעכבות בו, וכולן מתירות, ואין פיגול עד שיפגל בכולן):

הא אחת שלא כתיקנה (הראשונה במחשבה) וכולן כתיקנן (והשאר בשתיקה) - פיגול (דאמרינן 'על דעת הראשונה עשה', והוה ליה מחשבה בכוליה מתיר)! מני? אילימא רבנן - הא אמרי רבנן 'אין מפגלין בחצי מתיר' (כדקתני בהדיא 'עד שיפגל בכל המתיר' - ואפילו ראשונה במחשבה ושניה בשתיקה משמע; אלמא לית להו 'על דעת ראשונה עשה')! אלא רבי מאיר; ואי טעמא דרבי מאיר משום דמפגלין בחצי מתיר הוא - אפילו כדקתני (ראשונה בשתיקה ואחרונה במחשבה) נמי (ליהוי פיגול)! לאו משום דקסבר 'כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה' (אלמא מדשני ליה בין ראשונה בשתיקה לראשונה במחשבה - שמע מינה: טעמא משום דעשה על דעת הראשונה הוא)?

אמר רבי שמואל בר יצחק: לעולם - רבנן היא; ומאי 'כתיקנן'? כתיקנן לפיגול (הראשונות במחשבות דחוץ לזמנו; ואשמעינן דלא אמרינן 'על דעת הראשונה עשה')! והא מדקתני 'לפיכך אם נתן כולן כתיקנן ואחת שלא כתיקנן פסול ואין בו כרת' (ולא קתני 'כולן כתיקנן חוץ מאחת מהן', או 'ואחת בשתיקה') - מכלל ד'תיקנה' (שמע מינה 'כתקנן' דאמר) - להכשירה הוא דאמא (דאי במחשבה ולפיגול, היכי מקרי לה להך דשתיקה 'שלא כתיקנה'? הא לא חשיב בה מידי, ולא קילקל מחשבתו ראשונה דניקרייה 'שלא כתיקנה' לפיגול)! ?

אמר רבא: (לעולם כתקנה לפיגול, ורבנן היא; ולרבי מאיר לא תשמע מינה מידי; 1) מאי 'שלא כתיקנה' (דאחרונה) = חוץ למקומו (נמי 'שלא כתקנה לפיגול' קאמר, וכגון שנתנו במחשבת חוץ למקומו המוציאה מידי פיגול).

רב אשי אמר: (מחשבה) שלא לשמו (נמי קרי 'שלא כתקנה' לפיגול, דהא חטאת היא, ומחשבה שלא לשמו - פוסלת בה, ומוציאה מידי פיגול) .

(מדלא קרי לה תנא פסול אלא בשחיטתה, ואוקימנא בשלא לשמו או חוץ למקומו) **מכלל דכי לא עביד לה חוץ למקומו ושלא לשמו** (מכלל דכי לא עביד לה הכי, אלא בשתיקה) - מחייב (כלומר: הוי פיגול, לחייב על אכילתו כרת! אלמא על דעת ראשונה עשה! אם כן - לאו כרבנן מצית לאוקמי) ?

(לא גרסינן 'אלא'; כלומר: לעולם 'כתקנן' - לפיגול, ו'שלא כתיקנה' - חוץ למקומו, והוא הדין נמי דאם נתן בשתיקה - לא פיגול; והאי דנקט 'שלא כתיקנה' -) **איידי דתנא רישא** (בחיצונות) ' (זמן את הראשונה חוץ לזמנה ואת השניה חוץ למקומו) **פיגול וחייבין עליו כרת** ' (ודוקא נקט 'חוץ למקומו': לאשמועינן רבותא: דלא אתיא מחשבת חוץ למקומו דשניה ומפקא לה מידי פיגול, משום דהוקבע בפיגול ראשונה: שמתנה אחת מתרת ומפגל בהן) - **תנא נמי סיפא 'פסול ואין בו כרת'** (בפנימיות, דכהאי גוונא אתיא מחשבה שניה, ומפקא ליה מידי פיגול אף על גב דלא צריך למתניה, דהא בלאו הכי נמי לא הוה מיקבע) .

מיתיבי (בתוספתא דזבחים נ"ד מ"ד) היא, [בשנויים משמעותיים] : **'כמה דברים אמורים** (דבמתנה אחת פיגול) ? - **בדמים הניתנין על מזבח החיצון** (בדמים החיצונים: שמתנה אחת מתרת ומפגלת בהן)

(זבחים מב, א)

אבל דמים הניתנין על המזבח הפנימי, כגון ארבעים ושלוש של יום הכיפורים (אחת למעלה ושבע למטה על בין הבדים מדם הפר, וכנגדן מדם השעיר - הרי ט"ו; וכנגדן על הפרכת - הרי ל"ב; וארבע על קרנות מזבח הפנימי משניהם כאחד מעורבין, כדכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר (ויקרא ט"ח) - שיהו מעורבין - הרי ל"ו; ושבע הזאות על טהרו - הרי מ"ג), **ואחד עשר של פר כהן משיח, ואחד עשר של פר העלם דבר של ציבור - פיגול, בין בראשונה** (במתנות שלפני ולפנים) **ובין בשניה** (על הפרכת) **ובין בשלישית** (על מזבח הזהב); **רבי מאיר אומר: פיגול, וחייבין עליו כרת; וחכמים אמורים: אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר** .

קתני מיהא 'פיגול בין בראשונה בין בשניה בין בשלישית' (דמשמע לא בראשונה), **ופליג** (וקאמר רבי מאיר 'פיגול', ואין כאן משום דעת ראשונה! אלא דקסבר 'מפגלין בחצי מתיר', ותיובתא דריש לקיש) ! ?

אמר רב יצחק בר אבין: הכא במאי עסקינן? - כגון שפיגל בשחיטה, דחד מתיר הוא (הא דקאמר רבי מאיר 'פיגול' בשניה - פיגול כגון שנשפך הדם לאחר שגמר מתנות שבפנים, וקיימא לן בסדר יומא (דף ס.) 'יביא אחר' ויתחיל בהיכל, וכששחט את השני - פיגל בשחיתתו, וקאמר רבי מאיר: דההוא פר - הוי פיגול, שהרי פיגל בו בעבודה שלמה) .

אי הכי - מאי טעמא דרבנן?

אמר רבא: מאן 'חכמים'? - רבי אלעזר היא, דתנן [פ"ג מ"ד]: 'הקומץ, והלבונה, והקטורת, ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים, שהקריב מאחת מהן כזית בחוץ - חייב; ורבי אלעזר פוטר עד שיקריב את כולן ' (דאפילו בהעלאת חוץ פוטר בשני מתירין; אלמא לאו עבודה היא כלל עד שיגמור כל העבודה, ואע"ג דהקטרת כזית הוה הקטרה, כדקתני התם: 'וכולן שהקריבן בפנים ושייר מהן כזית והקריבו בחוץ חייב' - אפילו לרבי אלעזר - מיהו היכא דלא גמר עבודה הוא - לא חשיב לה לחיובי עליה בחוץ, הכא נמי: אף על גב דשחיטה - עבודה שלמה היא, כיון שאין העבודה נגמרה בשעיר זה לבדו, שאינו בא אלא להשלים, ועבודה אחת היא שנעשית בשתיים ושלוש שחיתות - אין השחיטה חשובות לפגל) .

והאמר רבא (לקמן בפרק 'השוחט' (פ"ג, מ"ג, דף ק"י), דקתני **הזורק מקצת דמים בחוץ - חייב**, ולא פליג רבי אלעזר, ואמר רבא עלה בגמרא:) **'ומודה רבי אלעזר בדמים'** (שאם נותן במתנה אחת מחטאות הפנימיות חוץ לעזרה - חייב, ואף על פי שכולן עבודה אחת הן לעכב, ואיכא למימר דאין כאן אלא חצי העבודה - דומיא דקומץ או לבונה - חייב: הואיל וכנגדה לפני ולפנים מתקבלת היא: שאם נתן מתנה אחת בפנים ונשפך הדם - מביא דם אחר ומתחיל ממקום שפסק לרבי אלעזר), **דתנן** [יומא פ"ה מ"ז]: **'רבי אלעזר ורבי שמעון** (פליגי אתנא קמא, דאמר 'נתן מקצת מתנות שבפנים ונשפך הדם - יביא דם אחר ויתחיל בתחילה, הואיל ולא גמר אותה כפרה; רבי אלעזר ורבי שמעון) **אומרים: ממקום שפסק משם הוא מתחיל** ' (אלמא עבודה היא; ואי פיגול לחיוב חוץ קא מדמית - לא מיבעיא בשחיטה דהוה פיגול, אלא אפילו פיגל במתנה אחת לרבי אליעזר פיגול היא) ! ?

אלא אמר רבא: (לעולם - בשפיגל בהזאות, ודקשיא לך 'קתני פיגל בשניה או בשלישית', וקסלקא דעתא דבראשונה שתק, וקאמר רבי מאיר 'פיגול' - לא היא: דהכא במאי עסקינן:) **כגון שפיגל בראשונה ושתק בשניה וחזר ופיגל בשלישית** (ולעולם טעמא דרבי מאיר משום דקסבר שתיקה השניה - על דעת מחשבה הראשונה נעשית, כריש לקיש); **מהו דתימא** (אמרין): **אי סלקא דעתא** ' (כל העושה-) **על דעת ראשונה הוא** (עושה) ' (דמהו דתימא: אי על דעת ראשונה הואי שתיקה שניה, אמאי לא עבד נמי שלישית בשתיקה) - **מיהדר פיגולי בשלישית למה לי** (כלומר:

האי דנקט 'חזר ופיגל בשלישית' - רבותא אשמעינן: דאף על גב דחזר ופיגל בשלישית - אמרינן דשתיקה שניה נמי על דעת מחשבה קמייטא יהבה? - קא משמע לן (דלא אמרינן הכי) .
(וגירסא הכתוב בספרים, דאמרינן אי ס"ד כו' - לא שייך למיגרס הכא הכי: דהא מהדרינן לתרוצא אליבא דריש לקיש, דאמר: טעם דרבי מאיר משום דעת ראשונה הוא, ואם סלקא דעתא - אליבא דרבנן נקט, למימר טעמא דרבנן, משום הכי הוא - לאו מילתא הוא, דהא לדיש לקיש - אליבא דרבנן אפילו לא חזר ופיגל בשלישית - לית להו לרבנן 'על דעת ראשונה עושה'! ובמנחות (דף טז.) - הוא דגרסינן לה הכי: דהתם לרב אותיבנה מהא מתני', דאוקי פלוגתייהו בנותן ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה, ובמפגלים בחצי מתיר פליגי, אבל בנותן ראשונה במחשבה ושניה בשתיקה - אפילו רבנן מודו דפיגל, דאמרינן 'על דעת ראשונה עשה', ואותיבנא מהא דקתני 'בין בראשונה' ומשמע לא בשניה, וקאמרי רבנן 'לא פיגל', ושני רבא אליביה: כגון שחזר ופיגל בשלישית, דאמרינן 'אי ס"ד על דעת ראשונה'.)

מתקיף לה רב אשי: מידי 'שתק' קתני?

אלא אמר רב אשי: הכא במאי עסקינן? - כגון שפיגל בראשונה (והוציא פיגול בשפתיו) ובשניה ובשלישית (וברביעית) - דהיינו בהזאות - לא פיגל, כדקתני בהדיא 'בין בראשונה כו', ולא קתני 'רביעית'; ובהזאות של טיהרו שתיק; ולעולם טעמא דרבי מאיר משום דעת ראשונה הוא, ורבותא אשמעינן: דאף על פי שלא שתק אלא בזו - אמרינן 'על דעת ראשונה עשה': מהו דתימא אי סלקא דעתא כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה - מהדר פיגולי בכל חזא וחדא למה לי (למה לא שתק בשניה ובשלישית, ויעשה על דעת ראשונה)? - קא משמע לן (דלא אמרינן הכי) .
(י'עוד' לא גרסינן.)

(זבחים מב, ב)

והא 'בין בין' קתני (דמשמע או בזו או בזו)? קשיא .

אמר מר (לעיל, מא, ב): 'רבי מאיר אומר: פיגול, וחייבין עליו כרת' (אמאן דמהדר לאוקומי טעמא דרבי מאיר משום מפגלין בחצי מתיר קפריך: נהי נמי דבעלמא בקומץ ולבונה איכא למימר 'מפגלין בחצי מתיר' אלא בחצי זריקה היכי אמר רבי מאיר 'פיגל'): מכדי כרת לא מיחייב עד שיקרבו כל מתיריו (שתיכלנה עבודותיו), דאמר מר (בפרק שני (לעיל דף כח:)) 'כהוצאת כשר כך הוצאת פסול: מה הוצאת כשר עד שיקרבו כל מתיריו - אף הוצאת פסול עד שיקרבו כל מתיריו', והא, כיון דחשיב ביה בפנים פסליה - כמאן דלא אדי דמי; כי הדר מדי בהיכל - מיא בעלמא הוא דקא אדי (ונמצא שלא זרק דמו: דהא 'מתנה אחת מהן מעכבת': דבשלמא מפגל בשחיטה: אף על גב דפסליה והדר זרק ליה או במחשבה או בשתיקה, כיון דפיגל בעבודה אחת, ושוב לא הוציא בו מחשבת פסול אחר, אף על פי שזריקת דמו - פסול הוא, כיון דרבי רחמנא פיגול בשחיטה, כדאמרן בפרק ראשון (לעיל יג.): 'זבחים המביאים לידי אכילה הכתוב מדבר' על כרחך בהכי אמר רחמנא לפגול וזריקה זו: כמו שהיא מרצה לפיגולו; וכן לרבנן, דבעו מחשבה בכוליה זריקה; ולמאן דמוקי נמי טעם דרבי מאיר משום דעת ראשונה, ופיגל בכל העבודה - בכהאי גוונא אמר רחמנא לפגול - דלא משכחת לפגול בזריקה אלא בהכי! אלא למאן דאמר: טעמיה משום חצי מתיר - אין כאן זריקה, כיון דלא גמרה במחשבת פיגול ועשה סופה לדעת כשרה, זיל הכא חצי עבודה היא וזיל הכא חצי עבודה היא)! ?

אמר רבה: משכחת לה (הא דקאמר רבי מאיר 'פיגול') בארבעה פרים ובארבעה שעירים (פיגל בין הבדים בכל מתנותיו, ונשפך הדם, ושחט אחר, והזה על הפרכת ואחד על הקרנות ואחד לטיהרו של מזבח; וכיון דקיימא לן בסדר יומא (דף ט.) כולן כפרה בפני עצמן, ואי עבדינהו כהלכתן - מתכשרה עבודה בהכי אפילו לרבנן, דפליגי אדרבי שמעון ורבי אלעזר לעיל בנשפך הדם באמצע המתנות - בהא מודו דאין צריך לחזור ולהזות במקום שגמר כל הזאותיו, כדאמרינן התם; הלכך: הכא נמי פיגל, שהרי קרבו מתיריו של כל אחד, ונגמרה העבודה בחבירו; אבל בפר אחד - מודה רבי מאיר דלא פיגל, משום דלא גמר זריקה מעולם) .
רבא אמר: אפילו תימא כפר אחד ושעיר אחד - לפיגולו מרצה (כי היכי דאם חשב בשחיטה קרי לה לזריקת דם הפסול הזה 'קרבן מתיריו' לרצות לפיגולו, כי חשב ליה בחצי זריקה נמי, ושתק בחציה, כל זמן שלא עירב במחשבה אחרת - הוי ריצוי לפיגול) .

'ארבעים ושלוש' והא תניא 'ארבעים ושבע'?

הא כמאן דאמר מערבין לקרנות, והא כמאן דאמר אין מערבין לקרנות (פלוגתא דרבי יאשיה ורבי יונתן היא (יומא דף נ:)) במתן הקרנות: ולקח מדם הפר ומדם השעיר (ויקרא טז, יח:)) חד אומר שיהו מעורבין, וחד אומר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו; והא דקתני 'ארבעים ושבע' - כמאן דאמר אין מערבין את הדמים למתן קרנות, והוו להו תמניא) .

והא תניא [בתוספתא דזבחים נ"ד מ"ד]: 'ארבעים ושמונה'?

הא כמאן דאמר ' (שפיכת) שיריים מעכבין ' הא כמאן דאמר ' אין שיריים מעכבין ' (ופלוגתא דרבי עקיבא ורבי יהודה היא לעיל (דף מ.) אם כלה כפר כו').

מיתבי: 'כמה דברים אמורים (שהמנחה נפגלה בעבודה אחת) ? בקמיצה, כמתן כלי, ובהילוך (שאין שם אלא עבודת מתיר אחד, שאין קמיצה ומתן כלי והילוך בלבונה; דהילוך - במנחות (דף טז.) מפרש ליה דלא שייך בלבונה); אבל בא לו להקטרה (שהיא עבודת שני מתירין), נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה, או שנתן את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה: רבי מאיר אומר: פיגול וחייבין עליו כרת, וחכמים אומרים: אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר. ' קתני מיהא 'את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה' ופליג (אלמא אפילו ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה קאמר רבי מאיר 'פיגול'; אלמא מפגלין בחצי מתיר, ותיובתא דריש לקיש) ! ? אימא 'כבר נתן את הלבונה במחשבה' (הלכך שניה שבשתיקה - על דעת ראשונה עושה). חדא: דהיינו רישא (גירסת רש"י: דהיינו קמיתא: דראשון במחשבה - הא תנא ליה 'נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה' למה לי למיהדר למיתני 'או את הקומץ בשתיקה' וכבר נתנה לבונה במחשבה? מה לי להקדים קומץ מה לי לבונה?); ועוד: הא תניא (בברייתא אחרית) ' (או שנתן את הקומץ בשתיקה) ואחר כך (נתן לבונה במחשבה) ' ! ? קשיא.

משנה:

ואלו דברים שאין חייבין עליהם (כרת באכילתן) משום פיגול: הקומץ והקטרת והלבונה (אם קימץ לאכול שירים למחר ונתפגלה המנחה - אין האוכל את הקומץ בכרת, שאין הפיגול חל אלא על דבר שיש לו מתירין אחרים, והקומץ - אין אחר מתירו, כי הוא מתיר את המנחה; וכן לבונה וכן כולם)

(זבחים מג, א)

המשך המשנה

ומנחת (נדבת) כהנים (כולה כליל, ואינה נקמצת, הלכך אין אחר מתירה), ומנחת כהן משיח (חביתי כהן גדול שמקריב בכל יום מחציתה בבקר ומחציתה בערב (ויקרא לג); 'ומנחת נסכים' לא גרסין, דהא מיפגל פליגי בה, ונתן חילוק בין באה עם הזבח לבאה לפני עצמו), והדם (הוא המתיר), והנסכים הבאין בפני עצמן (בין שהתנדבן בפני עצמן, כדאמר במנחות (דף קד:) מתנדב אדם מנחת נסכים, בין שבאו בגלל זבח, אלא שהביא היום זבחו ונסכיו למחר, דאמר מר: מנחתם ונסכיהם - אף למחר; אבל אם הביאן עם זבחו ופיגל בזבח - נתפגלו הנסכים) - דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים: אף הבאין עם הבהמה (דכיון דיכול להקריב נסכים למחר - נמצא שאין הזבח מתירן ליקרב, אלא הן מתירין את עצמן).

לוג שמן של מצורע (שיריו נאכלין, כדיליף בפירקין לקמן (דף מד:)): רבי שמעון אומר: אין חייבין עליו משום פיגול (אם פיגל באשם - לא נפגל הלוג, ואף על פי שהלוג תלוי באשם, דכתיב על מקום דם האשם (ויקרא יד, כח); ואם לא נתן מדם האשם תחילה - אין נתינת השמן כלום; אפילו הכי: כיון דאדם מביא אשמו עכשיו, ולוגו עד עשרה ימים - נמצא שאין האשם מתירו; וכיון דאין לו מתירין - אין חייבין עליו משום פיגול), ורבי מאיר אומר: (לוג הבא עם האשם בו ביום) חייבין עליו משום פיגול (אם פיגל באשם): שדם האשם מתירו, וכל שיש לו מתירין - בין לאדם בין למזבח (או לזה או לזה) - חייבין עליו משום פיגול. העולה - דמה מתיר את בשרה למזבח (דכתיב (ויקרא א) וזרקו [נפסוק ה] והדר וערכו [נפסוקים ז, ח]) ועורה לכהנים (עור העולה אשר הקריבו - אין לו אלא לאחר זריקה).

עולת העוף - דמה מתיר את בשרה למזבח. חטאת העוף - דמה מתיר את בשרה לכהנים (בגמרא מפרש מנין דנאכל לכהנים). פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים - דמן מתיר את אימוריהן ליקרב (לפיכך: פיגל באימורים בשעת עבודת הדם - נתפגלו פרים).

רבי שמעון (אפרים הנשרפין פליג) אומר: כל שאינו על המזבח החיצון כשלמים (שפיגול כתיב בהו: (ויקרא ז, יח) [ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא]) - אין חייבין עליו משום פיגול.

גמרא:

אמר עולא: קומץ פיגול שהעלו על גבי המזבח - פקע פיגולו ממנו (לקמן מפרש למאי הלכתא פקע); אם אחרים מביא לידי פיגול - הוא עצמו לא כל שכן.

מאי קאמר (קבעי למימר פקע פיגולו ממנו, ונסיב טעמא דבא לידי פיגול)?

הכי קאמר: אם אינו מתקבל (בהקטרה) - היאך מביא אחרים לידי פיגול (המקטיר קומץ על מנת שיאכל שירים למחר, היאך מנחה מתפגלת אם אין הקטרתו הקטרה? והכי קאמר: הוא עצמו לא כל שכן שיתקבל, אחרי שמתקבל לרצות אחרים לפיגול)?

מאי קא משמע לן (למאי מיבעי ליה 'הא פקע פיגולו')? אי (אי למימרא דאם אכל ממנו אחרי שעלה) דאין חייבין עליו (כרת) משום פיגול? תנינא (דבלאו עלה נמי אין חייבין עליו): 'אלו דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול: הקומץ והקטרת והלבונה ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים והדס'! אלא (להכי אהני פקיעה): דאם עלו לא ירדו? תנינא [ספרא צו פרשה א משנה ז]: ' (בשר) הלן, והיוצא, והטמא ושנשחט חוץ לזמנו (דהיינו פיגול) וחוץ למקומו - אם עלו לא ירדו?! ואלא (אהני פקיעה) דאם ירדו (לאחר שהעלוהו) - יעלו (יחזור ויעלה)? הא נמי תנינא (בלאו הכי): 'כשם שאם עלו לא ירדו, כך אם ירדו - לא יעלו'!

לא, צריכא (הא דעולא): שמשלה בהן האור (ואשמעינן דנעשה לחמו של מזבח, ואפילו ירדו - יעלו; וההיא דקתני 'לא יעלו' - בשלא משלה בו האור).

הא - נמי אמרה עולא חדא זימנא, דאמר עולא: לא שנו (דאם ירדו הנך פסולין משעלו - לא יעלה) אלא שלא משלה בהן האור, אבל משלה בהן האור - יעלו!?

מהו דתימא הני מילי

(זבחים מג, ב)

אבר (איכא למאן דאמר: כיון דמשלה האור במקצתו - נקלט כולו בקדושה), דמחבר; אבל קומץ - דמיפרת - אימא לא (אימא: במאי דמשלה מקומץ - משלה; אידך - כדקאי קאי)? - קא משמע לן (דכוליה - כחד אבר דמי).

אמר רב אחאי: הלכך (כיון דמחשבת ליה מחובר): האי קומץ פיגול דפלגיה מחית ארעא ופלגיה אסקיה אמערכה ומשלה בו האור - מסיקנא ליה לכוליה לכתחלה (אפילו לא העלהו אלא חציו, ומשלה בו האור - נקלט אף זה שעל הקרקע, ומעלה; דהא כי אסקיה לכוליה נמי לא היה לו להעלותו אם ירד אלא משום ההוא שמשלה בו האור, וקאמר ד'אם ירד השאר יעלה' - אלמא אהני לכוליה ואף על גב דמיפרת! הלכך: לא שנא עלה כולו ולא שנא לא עלה אלא מקצתו).

אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן: הפיגול והנותר והטמא שהעלן לגבי מזבח - פקע איסור (פיגול) מהן (לכדאמרן: שאם ירד יעלה; ואיסור נותר וטמא נמי להכי פקע: שלא יתחייב האוכלו מיד).

אמר רב חסדא: מרי דיכי (בעל השמועה הזאת)! מזבח מקוה טהרה (לטהר את הסומא משום דהעלוהו)?

אמר רבי זירא: שמשלה בהן האור.

מתיב רבי יצחק בר ביסנא: 'אחרים אומרים: (ויקרא ז, כ) [והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה] וטומאתו עליו [ונכרתה הנפש ההוא מעמיה]: מי שטומאה פורחת ממנו, יצא כשר שאין טומאה פורחת ממנו' (לקמן מייתנין לה בשמעתין, למימרא דבטומאת הגוף מדבר; ואהאי קראי קאי: (ויקרא ז, כ) והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו; יכול טומאת הבשר, דנימא דהאי 'עליו' - אבשר קאי, ונימא דטהור שאכל את הטמא - חייב? תלמוד לומר: וטומאתו עליו: משמע שעדיין היא עליו - ביכולין ליטתר הכתוב מדבר, וזהו הגוף שטומאה פורחת ממנו על ידי טבילה!); ואם אי תא (דבשר קדשים יכול ליטתר על ידי מזבח) - (מהיכא ילפי אחרים דלא בבשר משתעי קרא?); הרי טומאה פורחת ממנו על ידי האור!?

אמר רבא: על ידי מקוה קאמרינן.

מידי מקוה כתיב!?

אלא אמר רב פפא: בבשר שלמים עסקינן (דקרא - בשלמים כתיב) דלא חזי להקרבה (דאינו ראוי למזבח, ואין מפרח מטומאתו).

רבינא אמר: (אף אברין הראויין למזבח כתיבי הכא, דכתיב 'אשר לה' לרבות האימורים, ואפילו הכי לא תקשה: דשפיר ילפינן מיניה דטומאה - לאו עלייהו קאי, מדכתיב) וטומאתו עליו: מי שטומאה

פורחת ממנו כשהוא שלם (כעין שקיבלה עליו בעיניה משמע), יצא בשר דבר שאין טומאה פורחת כשהוא שלם אלא כשהוא חסר.

גופא : [דומה לספר צו פרשה ט פרק יד משנה ג, יחד עם ספר אמור פרשה ד משנה ח] (ויקרא ז, כ) [והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה] וטומאתו עליו [ונכרתה הנפש ההוא מעמיה] - **בטומאת הגוף הכתוב מדבר** (שהרי עוסק בה והולך, דכתיב (ויקרא ז, יט) כל טהור יאכל בשר וסמך ליה [פסוק כ] והנפש אשר תאכל בשר וגו': אף על פי שהתחיל להזכיר הגוף בלשון נקבה: והנפש אשר תאכל, וכתיב וטומאתו עליו - לשון זכר, דמשמע דקאי אבשר - בטומאת הגוף דבר ולא בטומאת בשר); **אתה אומר בטומאת הגוף? או אינו אלא בטומאת בשר** (דהא עליו לשון זכר הוא, והאוכל הוזכר בלשון נקבה)? **נאמר כאן טומאתו ונאמר להלן** (במדבר יט, ג) [כל הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משכן ה' טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה עוד] **טומאתו בו** (הכי גרסינן: טומאתו טומאתו לגזירה שוה [כמו בספר], ויליף מביאת מקדש דכתיב ביה עוד טומאתו בו (במדבר יט, ג): **מה להלן בטומאת הגוף הכתוב מדבר - אף כאן בטומאת הגוף הכתוב מדבר**;

רבי יוסי אומר: הואיל ונאמרו קדשים בלשון רבים (שלמים - לשון רבים הן, וטומאה - בלשון יחיד, דכתיב וטומאתו עליו ולא כתיב 'וטומאתם עליהם'), **ונאמרה טומאה בלשון יחיד בטומאת הגוף הכתוב מדבר**.

רבי אומר: (מקרא שלאחריו יוכיח על זה, דכתיב בתריה (ויקרא ז, כא) נפש כי תגע בכל טמא [בטמאת אדם או בבמה טמאה או בכל שקע טמא]) **ואכל** (מבשר זבח השלמים [אשר לה' ונכרתה הנפש ההוא מעמיה]) - **בטומאת הגוף הכתוב מדבר** (ולקמיה מפרש היכי משמע ליה מואכל דקרא בתרא הוכחה על ראשון: שבטומאת הגוף הכתוב מדבר).

אחרים אמרו: וטומאתו עליו (משמע שעדיין לא נטהר ממנו) - **מי שטומאה פורחת ממנו** (הכתוב מדבר), **יצא בשר שאין טומאה פורחת ממנו** (דאי בבשר - לעולם הוא עליו).

אמר ר' רבי אומר: ואכל - בטומאת הגוף הכתוב מדבר 'מאי משמע (מקרא דבתריה, דקמא - בטומאת הגוף?! דלמא בתרא בטומאת הגוף, כדכתיב נפש אשר תגע בכל טמא וקמא בטומאת בשר, מדלא כתיב וטומאתה עליה דמישתמע דא' והנפש אשר תאכל בשר' קאי)? **זבחים מג, ב:** אמר רבא: כל קרא דלא מפרש ליה רב יצחק בר אבודימי, וכל מתניתא דלא מפרשא לה רב זעירי (לקמיה מפרש מאי היא) - **לא מיפרשא: הכי אמר רבי יצחק בר אבודימי: הואיל ופתח הכתוב בלשון נקבה, וסיים בלשון נקבה, ולשון זכר באמצע - בטומאת הגוף הכתוב מדבר** (דכתיב [ויקרא ז, כא] **נפש כי תגע בכל טמא ... ואכל מבשר זבח השלמים ונכרתה הנפש ההוא מעמיה ולא כתיב 'ואכלה מבשר זבח' - אם כן לא חש הכתוב ללשונו - אף על הראשון אל תתמה אם פתח וסיים בלשון נקבה ולשון זכר באמצע, אף [על פי כן] בטומאת הגוף הכתוב מדבר; ומסתברא הכי: שהרי בטומאת הגוף היה עוסק והולך, וכבר פסק מלדבר בטומאת בשר; דהכי כתיב קרא (ויקרא ז, יט) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל - הרי טומאת בשר - והבשר כל טהור יאכל בשר: פסק מטומאת בשר והתחיל בטומאת הגוף, וסמך ליה [פסוק כ] והנפש אשר תאכל [מבשר זבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה] ומשום דהזכיר הכתוב את האוכלו בלשון נקבה, וכתב וטומאתו עליו בלשון זכר - היינו סבורים שבטומאת בשר מדבר; עכשיו - המקרא השני יוכיח, שאף הוא בלשון הזה מדבר. ואי קשיא: 'שני כריתות בטומאת הגוף למה' - שלש כריתות הן בטומאת הגוף, ולקמיה בפירקין (דף מו.) מפרש למאי איצטריכו).**

מתניתא (דמפרש לה זעירי - מאי היא? איזה ברייתא פירש יפה?) - **דתניא** (ספר צו פרק טו משנה ב): **'אם נאמרו קלות** (לענין אכילת קדשים בטומאת הגוף שנויה בתורת כהנים) - **למה נאמרו חמורות? ואם נאמר חמורות - למה נאמר קלות?** **אם נאמר קלות ולא חמורות, הייתי אומר** (לקמיה מפרש ואזיל מאי 'קלות' ומאי 'חמורות' ומאי 'הייתי אומר'): **על הקלות בלאו, ועל החמורות במיתה; לכך נאמר חמורות; ואם נאמר חמורות ולא נאמרו קלות, הייתי אומר: על החמורות יהא חיוב, ועל הקלות יהא פטור?! לכך נאמר קלות!** **מאי 'קלות' ומאי 'חמורות'?** אילימא 'קלות' = מעשר, 'חמורות' = תרומה (שנאמרו שניהם בפרשה אחת (ויקרא כב, ו) ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים, ואוקימנא ליה במעשר [שני] במסכת יבמות (דף עד); דכתיב כי אם רחץ: הא אם רחץ - יאכל, ואף על פי שלא העריב שמשו, הרי טמא שאכל מעשר - בלאו, וכתיב (בפסוק הבא: ויקרא כב, ז) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים ואוקימנא בתרומה, וכתיב בההוא עניינא אצל תרומה [פסוק ט] ומתו בו כי [יחללו] וקאמר התנא: אם נאמר מעשר, שאמור בו לאו, ולא נאמר תרומה) - **הייתי אומר במיתה** (אבל השתא, דנאמרו, אינו במיתה - בתמיה): **? השתא נמי, הא במיתה** (והא מיתה כתיבא ביה)!! **ותו: 'ואי לא נאמר הייתי אומר**

במיתה' (בתמיהה: מהיכא תיתי לי בה מיתה? הא לא מייתנין לה אלא בקל וחומר ממעשר!) **דיו לבא** מן הדין להיות כנדון (מה מעשר בלאו ולא במיתה, אף תרומה בלאו ולא במיתה)!! **אלא** (אטומאה קאי): **'קלות' = טומאת שרץ; 'חמורות' = טומאת מת** (דכתיב התם טומאת מת וטומאת שרץ, דכתיב (ויקרא כב,ד) והנוגע בכל טמא נפש [וגר' פסוק ה:] או איש אשר יגע בכל שרץ, דכתיב בתרווייהו אכילת מעשר ותרומה ועונשן, וקאמר: אם נאמרה טמא שרץ ולא נאמרה טומאת מת כו'); **ובמאי** (ועל איזה אכילה)? **אי בתרומה - אידי ואידי הוא במיתה** (על שתי הטומאות הוא באכילת תרומה במיתה ומאי **על הקלות בלאו** דקתני!) **ותו: 'לכך נאמרו חמורות' - דבלאו? הא במיתה היא?!** **>ואי לא נאמר הייתי אומר במיתה דיו לבא** מן הדין להיות כנדון (ואם לא נאמרו הייתי אומר כו' לא גרסינן הכא, דליכא למיפרך 'דיו', דהא קלות נמי במיתה) **< ואי באכילת מעשר (קאמר),**

(זבחים מד, א)

'אם לא נאמרו חמורות הייתי אומר על החמורות במיתה (דאם לא נאמרו חמורות הייתי אומר על טומאת שרץ בלאו, על טומאת מת במיתה - לכך נאמרו טומאת מת חמורות, ונאמר בהו לאו - דלא תימא בהו מיתה אף במעשר; ואם לא נאמרו כלום הייתי אומר על החמורות במיתה) **' הא מטומאת שרץ קאטיא** (בקל וחומר), **ודיו לבא מן הדין להיות כנדון** (ולא אמינא בה מיתה אלא לאו)!!

אמר זעירי: קלות = טומאת שרץ; 'חמורות' = טומאת מת, והכי קאמר: אילו נאמר טומאת שרץ, ונאמר מעשר (בלאו) ותרומה (במיתה, כדאיתא), ולא נאמרה טומאת מת - הייתי אומר: קלות על הקלות בלאו (בטומאת קלה דשרץ על אכילת קלות כגון מעשר יהא בלאו, כדאיתא), ועל החמורות במיתה (וקלות על החמורות במיתה: וטומאת שרץ על אכילת החמורות, כגון תרומה - במיתה, כדאיתא); (ומינה הוה גמרינן): **ומדקלות על החמורות במיתה (דמה שרץ קלות על החמורות במיתה) - חמורות נמי על הקלות (מעשר) במיתה (דמה לי טומאה חמורה ואכילה קלה, מה לי אכילה חמורה וטומאה קלה?) **! לכך נאמרו חמורות** (טומאת המת על אכילת מעשר, שלא תהא במיתה, ופירש בה לאו ולא במיתה, לומר לך שהיא באזהרה).**

כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול: **תנו רבנן:** [על הפסוק (ויקרא ז,יח) ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא] (רישא דברייתא בתורת כהנים [ספרא צו, פרשה ח פרק יג משנה ד] לענין פיגול קתני: **"כול לא יהא חייב [עליו כות] אלא על השלמים בלבד? תלמוד לומר -** לענין טומאה - **דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי אני ה' [ויקרא כב,ב]; ולקמן יליף נותר 'חילול' 'חילול' מטומאה, ופיגול ב'עון' מנותר) **או אינו מכיא** (מרבח) **אלא כיוצא בשלמים** (שהרי כלל ופרט וכלל אמור כאן, כדמפרש לקמן; ונימא 'מה הפרט מפורש: נאכלין לשני ימים כו'): **מה שלמים מיוחדים: נאכלין לשני ימים ולילה אחד, אף כל נאכל לשני ימים ולילה אחד; נאכל ליום ולילה - מניין? תלמוד לומר: מבשר** (ריבויא הוא, דכתיב גבי פיגול (ויקרא ז,יח) מבשר זבח השלמים ועלה קאי והנפש האוכלת ממנו עונה תשא); **כל ששיריה נאכלין; עולה, שאין שירין נאכלין מניין?** **תלמוד לומר: זבח [מיני זבחים];** **מנין לרבות העופות והמנחות - עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע** (כלומר: אחרי שאני מרבה - ארבה עמהם אף לוג שמן של מצורע [ש] אם פיגל בדם האשם נתפגל הלוג)? **תלמוד לומר:** (לענין טומאה, גבי וינזרו כתיב) (ויקרא כב,ב) **דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשן אשר הם מקדשים לי אני ה';****

[וכאן הגמרא ממתמצת לימודים ידועים:] **ואתי נותר 'חילול'** **'חילול' מטומאה** (מה טומאה, הכל בכלל, אף נותר - הכל בכלל: בנותר כתיב כי את קודש ה' **חילל** (ויקרא יט,ח) ובטומאה כתיב וינזרו ... **ולא יחללו** (ויקרא כב,ב), (והדר) **ואתי פיגול 'עון' 'עון' מנותר;**

[מכאן דומה להמשך תמצית הספרא] **ומאחר שסופו לרבות כל דבר - למה נאמר שלמים מעתה?**

לומר לך: מה שלמים מיוחדים שיש להן מתירין - בין לאדם בין למזבח - אף כל שיש לו מתירין - בין לאדם בין למזבח (או לאדם או למזבח) - **חייבין עליהן משום פיגול** (ועולה ילפא מאימורי שלמים, שאין להם מתירין אלא למזבח, וכן אימורי כל הקדשים מאימורי שלמים ילפי, שאין להם אלא למזבח, ואתרבו כל בשר כל הקדשים הנאכלין [ו] ילפי מבשר שלמים: שאין לו מתירין אלא לאדם - וחייבין עליו!).

העולה - דמה מתיר את בשרה למזבח ועורה לכהנים;
 עולת העוף - דמה מתיר את בשרה למזבח;
 חטאת העוף - דמה מתיר את בשרה לכהנים;
 פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים - דמם מתיר את אימוריהן ליקרב.
 ומוציא אני את הקומץ ואת הלבונה והקטרת ומנחת נסכים ומנחת
 כהנים ומנחת כהן משיח ונסכים והדם; רבי שמעון אומר: מה שלמים
 מיוחדין שיש בו על מזבח החיצון וחייבין עליו - אף כל שישנן על
 מזבח החיצון חייבין עליו משום פיגול; יצאו פרים הנשרפים
 ושעירים הנשרפים, הואיל שאין [מתנות הדם] על מזבח החיצון כשלמים
 - אין חייבין עליו משום פיגול.

אמר מר: 'כיוצא בשלמים' (דקתני לעיל או אינו מביא כו' אלא כיוצא); מאי ניהו?
 בכור, דנאכל לשני ימים ולילה אחד;
 במאי אתי? אי במה מצינו - איכא למיפוך: מה לשלמים שהן טעונין
 סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק;
 אלא מ'אם האכל יאכל' [ויקרא ז, יח] ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא
 יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא [האכל - כלל; מבשר שלמים - פרט; יאכל - חזר וכלל] הני
 תרי כללי דסמיכי אהדדי ניהו (שלא נכתב הפרט אלא בסוף)!!
 אמר רבא: כדאמרי במערבא: כל מקום שאתה מוצא שני כללות הסמוכים
 זה לזה - הטל פרט (הכתוב אחריהם) ביניהם ודונם בכלל ופרט (הלכך: אי לאו
 דרבי רחמנא מבשר תחילה - הוה דיינינן ליה במה הפרט מפורש כו').

עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע:
 הא מני? - רבי מאיר היא, דתניא [תוספתא פ"ה מ"א]: 'לוג שמן של מצורע
 חייבין עליו משום פיגול [מפני שדם האשם מתיר] - דברי רבי מאיר'
 (חייבין עליו משום פיגול אם בא עם האשם ופיגול באשם, ואף על גב שאם היה רוצה יכול להביאו מכאן ועד
 עשרה ימים, כדלקמן; אית ליה לרבי מאיר דכי הביאו עם האשם - דם האשם הוא המתירו למתן בהונות ושיריו
 לאכילה: ששירי הלוג נאכלין, כדאמרינן בשמעתא דלקמן).
 אימא סיפא: 'ומוציא אני מנחת נסכים והדם' - אתאן לרבנן, דתניא
 [המשך התוספתא פ"ה מ"א]: 'נסכי בהמה חייבין עליהן משום פיגול מפני שדם
 הזבח מתירן ליקרב - דברי רבי מאיר; אמרו לו: והלא אדם מביא את
 זבחיו היום ונסכין מיכן עד עשרה ימים?!
 אמר להן: אף אני לא אמרתי אלא כבאין עם הזבח'.

אמר רב יוסף: הא מני? רבי היא, דאמר: לוג שמן של מצורע -
 מתנותיו שרו ליה (וסבר לה כרבנן: דהואיל ואפשר להביא נסכים לאחר זמן - אין דם הזבח מפגלן,
 ואפילו הביאן עמו; ולוג שמן נמי: הא דקתני פיגול - לא שיהא דם האשם מפגלן, אלא מתנות שמן עצמו שמזה
 ממנו שבע הזאות בפנים - הם מפגלין אותו אם הזה על מנת לאכול שיריו חוץ לזמנו; והוא נאכל ליום ולילה,
 כדמריבין ליה לקמן עם שאר קדשי קדשים); ומדמתנותיו שרו ליה (ומדשמעין ליה לרבי דאמר
 לוג שמן של מצורע מתנותיו שרו ליה לכהנים, דאמר 'אף על פי שנזרק דם האשם - יש מעילה בשמן עד שיתן שבע
 הזאות של צרכי גבוה') - (הלכך) מתנותיו (שהן 'מתירין') מפגלי ליה, דתניא:
 'לוג שמן של מצורע - מועלין בו עד שיזרוק הדם; נזרק הדם - לא
 נהנין' (מדרבנן עד שיתן מתנותיו) ולא מועלין (דקסבר: דם האשם מתירו לכהנים, וכל שיש בו
 שעת היתר לכהנים - אין בו מעילה); רבי אומר: מועלין עד שיתן מתנותיו (עד שיתן
 שבע הזאות של גבוה; אבל מתן בהונות - דלאו צורך גבוה הוא - ודאי לא פליג רבי); ושויין (שאפילו נתן
 מתנות גבוה) שאסור באכילה (מדרבנן) עד שיתן מתן שבע ומתן בהונות.
 אמרוה (רבנן להא דרב יוסף) קמיה דרבי ירמיה, אמר: גברא רבא כרב יוסף
 לימא כי הא מילתא?

(זבחים מד, ב)
 הרי לוג הבא בפני עצמו (מצורע שהביא אשמו היום, ולוגו לאחר עשרה ימים) - דלכולי
 עלמא מתנותיו שרו ליה (באכילה, דהואיל ולא קדש בכלי כשנזרק דם האשם - לאו שיריים ידיה
 הוא, ולא שרי ליה) ו (אפילו הכי) לא מפגלין ליה (לדברי הכל: דאין בו משום פיגול, כדקתני אף
 אני לא אמרתי כו'; הלכך: בא עם האשם נמי: אף על גב דלרבי מתנותיו שריין ליה - לא מפגלים ליה: שאין מפגל
 אלא דם או קומץ את שיריו, משום דאיתקש מנחה לזבחים) ! דתניא [האם גירסא אחרת בתוספתא קרבנות פ"ה

מ"א???: 'לוג שמן של מצורע - חייבין עליו משום פיגול, מפני שדם מתירו לכהונות - דברי רבי מאיר; אמרו לו לרבי מאיר: והלא אדם מביא אשמו עכשיו ולוג מיכן ועד עשרה ימים? אמר להן: אף אני לא אמרתי אלא כבא עם האשם (שדם האשם מפגלו ואף על פי שהיה יכול להביאו לאחר עשרה ימים); ' (וממנו אתה למד דהוא הדין לנסכים הבאים עם הזבח: שדם הזבח מפגלן ואף על פי שבידו להביאן לאחר זמן).

אלא אמר רבי ירמיה: לעולם - רבי מאיר היא, וסמי מיכן 'נסכים'. אמר אביי: לעולם לא תסמי, ותנא (רישא) - לוג הבא עם האשם, והוא הדין לנסכים הבאין עם הזבח; והדר תנא (סיפא): נסכים הבאין בפני עצמן (כדקתני לה: דומיא דקטרת ולבונה ומנחת כהנים, שאין להן מתירין, וקאמר דאין מתפגלין אם הקריב מקצתן על מחשבת פיגול), והוא הדין ללוג הבא בפני עצמו.

חטאת העוף דמה מתיר את בשרה לכהנים:

מנא הני מילי (דחטאת העוף נאכלת)?

דתני לוי: (גבי סדר מתנות כהונה שנאמר לאהרן על הסדר בפרשת קרח) (במדבר יח, ט) [זה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש] כל קרבנם [לכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשמים אשר ישיבו לי קדש קדשים לך הוא ולבניך] (וכתיב בתורה [נפסק]) בקדש הקדשים תאכלנו [כל זכר יאכל אתו קדש יהיה לך] וקדריש להו הכא 'כל' 'לכל' דכולהו - לרבות לוג שמן של מצורע (שאף הוא נאכל, שהרי קרוי 'קרבן', דכתיב (ויקרא יז, יב) והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן, אלמא הוא נמי בכלל 'והקריב', והיינו קרבן; כ"ש [כך שמעתי?] [במנחות (דף עג.)]; סלקא דעתך אמינא (כלומר: האי דאיצטריך 'כל' לרבויהי, ולא נפקא ליה מ'קרבנם' - סלקא דעתך אמינא) (הנותר) מן האש כתב רחמנא (דמשמע הנותר מן האשמים, ומזה לא עלה לאשם כלום), והאי - לאו מותר מן האש הוא - קא משמע לן; 'לכל מנחתם' - לרבות מנחת עומר ומנחת הקנאות: סלקא דעתך אמינא (שמות כט, לג) ואכלו אותם אשר כפר בהם [למלא את ידם לקדש אתם וזר לא יאכל כי קדש הם] (דבר שיש בו כפרה נאכל, ושאיין בו כפרה אינו נאכל), ומנחת העומר - להתיר (חדש במדינה) אתיא, ומנחת קנאות - לברר עון קאתיא? - קא משמע לן; 'ולכל חטאתם' לרבות חטאת העוף; סלקא דעתך אמינא נבילה היא (לפי שנמלקה);

[ולכל אשמים] לרבות אשם נזיר (נזיר שנשטא במת מביא אשם כשטהר מטומאתו, ומכשירו להתחיל ולמנות נזירות טהרה, והימים הראשונים יפלו (במדבר יז, יב); ולרבות שיהא נאכל: דאי לא כתיב 'לכל' לא מרבינן להו דכתיב אשר כופר בהם, והני - להכשיר אתו: זה להכשיר בקדשים, וזה להתחיל נזירות טהרה) ואשם מצורע; סלקא דעתך אמינא להכשיר קאתו - קא משמע לן. 'אשם מצורע' בהדיא כתיב ביה (דנאכל: כי חטאת האשם הוא (ויקרא יז, ג); ומיהו נהי דאשם כתיב הכא, לסדר בפרשה כל עשרים וארבע מתנות כהונה, אלא 'כל' למה)?

אלא לרבות אשם נזיר כאשם מצורע;

'אשר ישיבו' - זה גזל הגר (דכתיב (במדבר ח, ח) האשם המושב לה' לכהן ותניא (בבא קמא דף קי.) 'אשם - זה קרן; המושב - זה חומש; או אינו אלא זה אשם ממשי? - כשהוא אומר מלבד איל הכפורים (הרי אומר אלא) אשם זה קרן: שהגזל את חברו ונשבע לו ואחר כך הודה - משלם קרן וחומש לבעלים ואשם למזבח', דכתיב בפרשת ויקרא: והיה כי יחטא ואשם וגו' (ויקרא ה, כג), ואם חט - נותן ליושיו; ואם גר היה ומת ואין לו יורשין להחזירו להם - נתן הכתוב לכהן; ופרשת גזל הגר אמורה בפרשת נשא: אם אין לאיש גואל להשיב האשם וגו'; וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואל? אלא זה גזל הגר. 'גזל הגר בהדיא כתיב ביה' לא גרסינן, דהא חטאות ואשמות ושאר האמורים בפרשה בהדיא כתיב כל אחד ואחד במקומו, וסיידן לו הכתוב לאהרן כאן מפני מחלוקתו של קרן שערער עליו על הכהונה, משל הדיוט אמר: לטובתו נשברה רגל פרתו);

'לך הוא (ולבניך)' - שלך יהיה אפילו לקדש בו את האשה (שהיו כנכסים של חולין שאין בו שום קדושה, דממון בעלים הוא; ואגזל לחודיה קאי האי לך הוא, והאי דכתיב בתורה (במדבר יח, י) בקדש הקדשים תאכלנו - אשאר קאי, דהווי מדי דאכילה).

תניא (ספרא צו פרשה ח משנה ו; תוספתא קרבנות פ"ה מ"ג) (אפרים הנשרפים - דאיפליגו בה במתניתין - קאי): רבי אלעזר אומר משום רבי יוסי הגלילי: פיגול בדבר הנעשה בחוץ (העבודה שהיה עובד במחשבה והאכילה שחישב עליה: אם מעשה עזרה הם) - פיגול; בדבר הנעשה בפנים (ואם מעשה היכל הם) - לא פיגול (ולקמן יליף טעמא מקראי); [כאן מסתיים הספרא; ובתוספתא גם ההמשך, בלשון קצרה:] כיצד? - היה עומד בחוץ ואמר "הריני שוחט" (שהרי שחיתתה בעזרה הוא, וכל 'חוץ' דהכא - עזרה הוא) להזות מדמו למחר" (הרי חישב על אכילת מזבח של פנים) - לא פיגול, שמחשבה בחוץ בדבר הנעשה בפנים לא פיגול; היה עומד בפנים ואמר "הריני מזה" (על הפרכת או על המזבח הפנימי, שזו היא זריקתן המפגלת)

על מנת להקטיר אימורים ולשפוך שירים למחר" (שהרי זו אכילת מזבח החיצון דמהניא ביה מחשבה) - לא פיגל (מפני שמחשבה היתה בשעת עבודת פנים): שמחשבה בפנים בדבר הנעשה בחוץ; אבל היה עומד בחוץ ואמר "הריני שוחט לשפוך שירים למחר" או "להקטיר אימורים למחר" - פיגל: שמחשבה בחוץ בדבר הנעשה בחוץ.

אמר רבי יהושע בן לוי: מאי קרא? (ויקרא ד,י) כאשר יורם משור זבח השלמים [והקטירם הכהן על מזבח העלה] (בפר כהן משיח כתיב בהפרשת אימוריו); וכי מה למדנו משור זבח השלמים מעתה (לענין אימורים? הרי אף בזה כולן מפורשים: חלב, וכליות, ויותרת?) אלא מקיש פר כהן משיח לשור זבח השלמים (אלא לא בא היקש הזה אלא ללמד על הפיגול - שהוא למד בכל הקדשים משלמים - ובא ללמד על אלו שאין פיגול נוהג בהן אלא כשלמים): מה שור זבח השלמים עד שיהו מעשיו (עבודה שהוא עובד ומחשב) ומחשבותיו (מחשבת אכילתו) על מזבח החיצון (מה שלמים: אין פיגולן אלא על מעשי עבודה חיצונית ומחשבת אכילת חיצונות: שוחט, או מקבל, או מולך, או זורק על מנת לאכול בשר, לשפוך שירים או להקטיר אימוריו חוץ לזמנו) - אף פר כהן משיח עד שיהו מחשבותיו ומעשיו על המזבח החיצון (אף כאן: עד שיחשב בעבודות על אכילת חוץ).

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא אמר רב: הלכה כרבי אלעזר שאמר משום רבי יוסי.
אמר רבא:

(זבחים מה, א)
הלכתא למשיחא (הרי קבע לנו הלכה הצריכה לנו לימות המשיח כשיבנה בית המקדש ועכשיו לא הוצרכנו לה) ?!
אמר ליה אביי: אלא מעתה - כל שחיטת קדשים לא לתני: 'הלכתא למשיחא' הוא! ? אלא דרוש וקבל שכר - הכי נמי דרוש וקבל שכר! ?
הכי קאמינא לך: 'הלכתא' למה לי.
לישנא אחרינא: אמר ליה: 'הלכה' קאמינא (האי דמיתמהנא - אקביעות הלכה הוא דמיתמהנא: דמיגרס בעיני מיתני משניות ומחלוקת הלכות עבודה לפי שתורה היא ודרוש וקבל שכר, אבל קיבוע הלכה אינה אלא להורות הלכה למעשה, ועכשיו אינו נוהג).

משנה:
קדשי עובדי כוכבים - אין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא, והשוחטין בחוץ פטור - דברי רבי שמעון; רבי יוסי מחייב (מפרש בגמרא; וכשהתנדבם לגבוה קאמר).

גמרא:
תנו רבנן [תוספתא קרבנות פ"ה מ"ד]: (מפרשה לקמיה): 'קדשי עובדי כוכבים לא נהנין ולא מועלין, ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא, ואין עושין תמורה, ואין מביאין נסכים' (בפני עצמם, בלא זבח, כישראל שמתנדבין יין, כדתנן במנחות (דף קד:)); אבל קרבנן טעון נסכים - דברי רבי שמעון.
אמר רבי יוסי: רואה אני בכולן להחמיר (בכל הדברים הללו אני רואה בקדשי עובדי כוכבים להחמיר כבקדשי ישראל), שנאמר בהן [והקרא כביח] 'לה' (דכתיב [דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל ומן הגר בישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו לה' לעלה] ודרשין ב'הכל שוחטין' (חולין יג:) 'איש'; מה תלמוד לומר 'איש איש'? - לרבות את העובדי כוכבים: שנודדים נדרים ונדבות כישראל);
(אתאן לתנא קמא): כמה דברים אמורים (דאין מועלין בהן)? - בקדשי מזבח, אבל בקדשי בדק הבית (עובד כוכבים שהתפס לבדק הבית) - מועלין בהן (ולקמן מפרש טעמא) '.

'לא נהנין ולא מועלין': לא נהנין - מדרבנן;

'ולא מועלין' - דגמר מעילה 'חט' 'חט' מתרומה (כתיב במעילה [נפש כי תמעל מעל] וחטאה בשגגה [מקדשי ה' והביא את אשמו לה' איל תמים מן הצאן בערך כסף שקלים בשקל הקדש לאשם] (ויקרא ה,טו), וכתוב בתרומה [ושמרו את משמרת] ולא ישאו עליו חטא [ומתו בו כי יחללוהו אני ה' מקדשם] (ויקרא כב,ט), דב תרומה

כתיב (בתריה דהאי קרא) : - [ויקרא כב, טו] [ולא יחללו את קדש] **בני ישראל** [את אשר ירמו לה] - **ולא עובדי כוכבים** ;

'אין חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא' - מאי טעמא? דאתי פיגול 'עון' 'עון' מנותר, ואתי נותר 'חילול' 'חילול' מטומאה, ובטומאה כתיב (ויקרא כב, ב): [דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדש] **בני ישראל** [ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי אני ה'] - **ולא עובדי כוכבים** [כדשנינן לעיל מד, א] .

'ואין עושין (בהמה) תמורה' - מאי טעמא? דאיתקש תמורה למעשר בהמה (דכתיב במעשר והיה הוא ותמורתו (ויקרא כז, לג)) , ומעשר בהמה איתקש למעשר דגן (עשר תעשר [דברים יד, כב] ואמר מר בבכורות (דף נג:)) בשני מעשרות הכתוב מדבר: אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן) , ובמעשר דגן כתיב **'בני ישראל'** [במדבר יח, כו: ואל הלים תדבר ואמרת אלהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם והרמתם ממנו תרומת ידוד מעשר מן המעשר] - **ולא עובדי כוכבים** . וכי דבר הלמד בהיקש (מעשר בהמה הלמד בהיקש שלא יהא נוהג בעובדי כוכבים) חוזר ומלמד (על התמורה) בהיקש? מעשר דגן - **חולין הוא** (ובכל התורה למדין למד מן הלמד חוץ מן הקדשים, כדאמר ב'איזהו מקומן' (לקמן מ:)) .

הניחא למאן דאמר **'בתר מלמד אזלינן'** (דאי מלמד חולין - אף על גב דלמד קדש - למדים בו הלמד מן הלמד; ופולוגייתו ב'איזהו מקומן' (שם)), **אלא למאן דאמר 'בתר למד אזלינן'** - מאי איכא למימר? אלא: מעשר בהמה חובה שאין קבוע לה זמן הוא, וחובה שאין לה זמן קבוע - **ישראל מייתו, עובדי כוכבים לא מייתו** (דלא איתרבו עובדי כוכבים אלא לנדרים ונדבות, כדכתיב בקרא לכל נדריהם וגו' (ויקרא כב, יח)), והוא הדין נמי דלא מייתו חובה הקבוע להם זמן, כגון עולת דאייה ושלמי חגיגה, אלא לא פטיקא ליה, הואיל ומביאין עולה ושלמי נדבה; אבל מעשר, חטאת ואשם - לא שייך בהו כלל) .

'ואין מביאין נסכים' : (בפרשת נסכים כתיב ב'שלח לך' [במדבר טו: מנחות ונסכים]) (במדבר טו, יג) **'כל ה/אזרח יעשה ככה את אלה להקריב אשה ריח ניחח לה'** (ומינה ילפינן לקמן בפרק 'כל התדיר' (דף צא:)) **'אזרח'** - מלמד שמתנדבים נסכים ומביא בפני עצמן נדבה) **אזרח מביא נסכים, ואין העובד כוכבים מביא נסכים** ;

יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים?
תלמוד לומר : [במדבר טו, י:] ויין תקריב לנסך חצי ההין אשה ריח ניחח לה' [במדבר טו, יא] **ככה** [יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או בעזים] [במדבר טו, יב] **כמספר אשר תעשו ככה תעשו לאחד כמספרם** (שאחר שחובה תלויה בקרבן, לא שנא ישראל ולא שנא עובד כוכבים; הלכך: שְלַח דמי נסכיה - יקרבו משלו, ואם לאו - מקריבים משל ציבור, שתנאי בית דין הוא במסכת שקלים (דף יא:)) .

'אמר רבי יוסי: רואה אני בכולן להחמיר; כמה דברים אמורים בקדשי מזבח [אבל בקדשי בדק הבית - מועלין בה] : מאי טעמא (אמילתיה דרבי שמעון קאי, אמעילה, דקאמר: אבל קדשי בדק הבית דעובדי כוכבים מועלין) ? קסבר: כי גמרה מעילה חט חט מתרומה - (למעוטי עובדי כוכבים) דומיא דתרומה (קדשי מזבח - הוא דגמרה דקדיש גופייהו, כתרומה, שאינן נפדין), דקדישא קדושת הגוף, אבל קדושת בדק הבית - דקדושת דמים - לא .

תנו רבנן : **'דם שנשטא וזרקו בשוגג - הורצה** ;

(זבחים מה, ב)
כמזיד - לא הורצה (קנסא דרבנן הוא; ולא שיביא אחר, דא"כ נמצאו בית דין מתנין לעקור דבר מן התורה ולהביא חולין לעמרה! אלא: לא הורצה להתיך **בשר באכילה**, אבל בעלים נתכפרו; והכי אמר לה שמואל במסכת יבמות (דף צ.)) ; **כמה דברים אמורים? - ביחיד, אבל בעיבור - בין בשוגג בין כמזיד - הורצה** ; **עובדי כוכבים - בין בשוגג ובין כמזיד לא הורצה** .

אמרוה רבנן קמיה דרב פפא: כמאן (הא דקתני דעובדי כוכבים לא הורצה) ? דלא כרבי יוסי, דאי רבי יוסי - האמר **'בכולן אני רואה להחמיר'** ?

אמר להו רב פפא: אפילו תימא רבי יוסי: שאני התם, דאמר קרא 'להם' [שמות כח, לח: והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לכל מתנת קדשים והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה'] - להם ולא לעובדי כוכבים. אמר ליה רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא: אלא מעתה (ויקרא כב, ב) [דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדש] אשר הם מקדשים לי [אני ה'] (דכתיב גבי וינזרו) - הכי נמי הם ולא עובדי כוכבים (ותימא: דקדשי עובדי כוכבים אין חייבין עליהם משום טומאה לרבי יוסי? והא קאמר זבולן אני וזאה להחמיד)? אלא אמר רב אשי: אמר קרא: לרצון להם (גבי ציץ כתיב [בפסוק דלעיל, דכתיב בו 'להם':] נשמות כח, לח:), ועובדי כוכבים לאו בני הרצאה (להקב"ה) נינהו (שאינו מתרצה להם).

משנה:

דברים שאין חייבים עליהם משום פיגול (כגון: הקומץ, והקטרת, וכל השנויים במשנתנו) - חייבין עליהן (כרת) משום נותר ומשום טמא (האוכלן בטומאת הגוף; ועל שגגתם - חטאת, כדיליף בגמרא), חוץ מן הדם (דאימעות בהדיא כדאמר בגמרא). רבי שמעון מחייב בדבר שדרכן לאכול (שדרך בני אדם לאכול, ואף על פי שזה מן הנקטרים, כגון: קומץ, ומנחת כהנים, ודומין לה), אבל העצים והלבונה והקטורת - אין חייבין עליו משום טומאה (ורבנן פליגי עלה, כדמרבינן להו מכל הבשר יתירא - לרבות עצים ולבונה). (הכי גרסינן: 'נומי ר"ש בדבר שדרכו לאכול חייב' וכך שמעתי מבית מדרשו של רבינו יעקב; ול"נ שכך פירש ר' משולם בר קלונימוס גאון בשעת מיתתו: 'נומי רבי שמעון' כמו 'אמר רבי שמעון'; ובספרים היה כתוב 'הדם ועמור').

גמרא:

תנו רבנן: 'יכול לא יהו חייבין משום טומאה אלא על דבר שיש לו מתירין' - בין לאדם בין למזבח? ודין הוא: ומה פיגול (האוכל פיגול בשוגג): שהוא בקביעה (חטאתו קבוע, לעני כלעשיר: כשבה או שעירה) ובידיעה אחת (שאינו צריך ידיעה בתחלה: שאכל בשוגג וידע שאכל) ולא הותר מכללו (אצל ציבור), אין חייבין עליו אלא על דבר שיש לו מתירין - בין לאדם בין למזבח - טומאה, שהיא בעולה ויורד (לעשיר בהמה, ובדלות שתי תורים, ובדלי דלות עשירית האיפה - גבי שמיעת קול, בויקרא ה) ובשתי ידיעות (נטמא, וידע שנטמא, ונעלמה ממנו טומאה ואכל את הקודש ולא ידע, ומשאכל ידע; אבל שיש בה ידיעה בסוף ואין בה ידיעה בתחלה: שלפני אכילתו לא ידע מעולם בטומאה זו - פטור; והכי גמרינן לה בשבועות (דף טז:) והותרה מכללה (טומאת הגוף הותרה אצל ציבור בפסח, דתנן [פסחים פ"ז מ"ד: דף עו:]: זופסח שבא בטומאה נאכל בטומאה), אינו דין שאינו חייב אלא על דבר שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח? תלמוד לומר: (ויקרא כב, ב) [דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדש] אשר הם מקדשים לי [אני ה'] (ריבה כל המוקדשים; וגבי וינזרו כתיב).

יכול מיד (משהוקדשו - מתחייב עליו מיד אם אכלו בטומאה)?

תלמוד לומר: (ויקרא כב, ג) [אמר אלם לדרתכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מלפני אני ה'] יקרב (מכל זרעכם; רבי אלעזר מפרש לה ואזיל); אמר רבי אלעזר: וכי יש נוגע שהוא חייב (והלא אינו חייב אלא אם כן אכל, כדכתיב (ויקרא כב, ד) איש איש מזרע אהרן [והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע])? אלא מה תלמוד לומר 'יקרב'? - בהוכשר כשר ליקרב הכתוב מדבר (ואקדשים קאי, והכי קאמר: 'אשר יקרב קדשים' - ואחר כך יאכלם - וטומאה עליו, כדמפרש אכילה בקרא דבתריה);

הא כיצד?

יש לו מתירין (כגון: אימורים ובשר - שהדם מתירין; ושירי מנחות - שהקומץ מתירין) - משיקרבו מתירין;

אין לו מתירין (כגון: מנחת כהנים, וכהן משיח, ונסכים) - משיקדש בכלי (שהוא המכשיר לאכילה האמורה בהן).

אשכחן טומאה, נותר מנולן (דחייב עליו אף על דבר שאין לו מתירין, כדקתני מתניתין: דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול חייבין עליהן משום נותר)?

אתי 'חילול' 'חילול' מטומאה [בנוסף כתיב כי את קודש ה' חילל] (ויקרא יט, ח), ובטומאה כתיב וינזרו ... ולא יחללו (ויקרא כב, ב) .

ולילף 'עון' 'עון' מפיגול ?

[##] הלמודים של נותר ושל פגול מעורבים: ויקרא ז, יח: ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא גם לנותר וגם לפגול! וכן בויקרא יט, ז-ח: ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה: [פסוק ח] ואכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל ונכרתה הנפש ההוא מעמיה:]

מסתברא מטומאה הוי ליה למילף, שכך גז"ל סימן (נותר וטומאה - פסול הגוף ופיגול פסול מחשבה; נותר וטומאה אין זריקת הדם מביאתן לידי פסול, ופיגול זריקת הדם קובעתו בפסול; נותר וטמא נאמר בהן חילול) !

אדרבה: מפיגול הוה ליה למילף, שכך הותר (נותר ופיגול - לא הותרו מכללן כטומאה), ציץ (ואין הציץ מרצה עליהו כטומאה, ואף על גב דבטומאת הגוף קאמינא, שאין הציץ מרצה עליה - שם טומאה מיהת נרצית בציץ), טהור (ושניהן טהורין), בזמן (ושניהן נפסלין בזמן: זה - בנוותר - חוץ לזמן, וזה במחשבת זמן), קרב (ושניהן פסולין בקרב, לאפוקי טומאת הגוף שפסולן במקריב) - והני נפישן !?

אלא מדתני לוי, דתני לוי: מנין שאף בפסול זמן הכתוב מדבר (האי קרא דוינזרו) ? - תלמוד לומר: (ויקרא כב, ב) [דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל] ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי [אני ה'] (דכתיב גבי טומאה) -

(זבחים מו, א)

בשני חילולין (מדלא כתיב 'וינזרו ולא יחלו' [שטמ"ק אות ה]) הכתוב מדבר: אחד פסול נותר (דאשכחן ביה חילול, דכתיב (ויקרא יט, ח) [ואכליו עונו ישא] כי את קדש ה' חילל [ונכרתה הנפש ההוא מעמיה]) ואחד פסול טומאה (ואתרוייהו קאי אשר הם מקדשים [ויקרא כב, ב] דמרבין מיניה כל המוקדשים) .

חוץ מן הדם כו' :

מנא הני מילי (דדם אין חייבין עליו משום נותר אם שגג בו בדם, ונותר אינו חייב שתיים אלא אחת? וכן אם אכלן בטומאת הגוף - אינו חייב שתיים) ?

אמר עולא: אמר קרא: (ויקרא יז, א) [כי נפש הבשר בדם הוא] ואני נתתיו לכם [על המזבח לכפר על נפשיכם כי הדם הוא בנפש יכפר] - שלכם יהא (כחולין שלכם, שאין בהן מעילה); (הא דעולא - לאו הכא איתמר, אלא גבי מעילה איתמר במסכת מעילה (דף יא.), דקתני 'אין מועלין בדמים'; והכא - הכי קאמר: מנא הני מילי דמתניתין? אמר עולא גבי מעילה אמר קרא: לכם; ותנא דבי רבי ישמעאל לכפר כו'; ורבי יוחנן אמר הוא - ומסקנא: תלתא קראי: חד למעוטי מנותר, וחד למעוטי ממעילה, וחד למעוטי מטומאה.)

דבי רבי ישמעאל תנא: אמר קרא: (ואני נתתיו לכם על המזבח) לכפר: לכפרה נתתיו (בתורת קדשים), ולא למעילה (ולא למעול בו: לענין מעילה אין בו דין קדשים) .

רבי יוחנן אמר: אמר קרא: (ויקרא יז, ב) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא [ואמר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו הוא כל אכליו יכרת]: הוא (בהווייתו יהא) לפני כפרה כל אחר כפרה: מה אחר כפרה אין בו מעילה (דפשיטא לו: כיון דנעשית מצותו - אין מועלין בו: דכיון דלית ביה תו צורך גבוה - לא קרינן ביה 'קדשי ה') - אף לפני כפרה אין בו מעילה. אימא לאחר כפרה כלפני כפרה: מה לפני כפרה יש בו מעילה אף לאחר כפרה יש בו מעילה?

אין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו (הלכך: על כרחך לא תדרשיה הכי, אלא איפכא) .

ולא? והרי תרומת הדשן (בכל יום חותה במחתה ותורם את הדשן מלא המחתה ממנה, ונותן במזרחו של כבש, דכתיב ושמם: משמע שם גניזתו ושם נבלע במקומו; אלמא אסור בהנאה) ! ? משום דהוי תרומת הדשן ובגדי כהונה (ארבעה בגדים שכהן גדול נכנס בהן לפני ולפנים ביוה"כ, שאסור להשתמש בו עוד, דכתיב 'ופשט את בגדי הבד ... והניחם שם' [ויקרא טז, כג] ודרשינן: מלמד שטעונין גניזה) 'שני כתובין הבאין כאחד', וכל שני כתובים הבאין כאחד אין מלמדין .

הניחא לרבנן, דאמרי (ויקרא טז, כג) [ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבאו אל הקדש] והניחם שם - מלמד שטעונין גניזה; אלא לרבי דוסא (פלוגתא דרבנן ורבי דוסא במסכת יומא מייתי לה), דאמר מותרות הן לכהן הדיוט (לעבוד בהן במקדש כל ימות השנה) ובלבד שלא ישתמש בהן ליה"כ אחר - מאי איכא למימר?

משום דהוי תרומת הדשן ועגלה ערופה (דכתיב וערפו שם (דברים כא, ד) והאי 'שם' - קרא יתירא הוא, לומר שתהא שם קבורתה) שני כתובין הבאין כאחד, וכל שני כתובין

הבאין כאחד אין מלמדין (וכיון דלא ילפינן, ולא מייתי ראיה מינייהו - האי קרא נמי: הואיל ואיכא למדרשיה איפכא - לא תדרשיה הכי) !
הניחא למאן דאמר אין מלמדין, אלא למאן דאמר מלמדין - מאי איכא למימר?

תרי מיעוטי כתיבי (לומר שאין למדין מהן): הכא כתיב (דברים כא, ו) [וכל זקני העיר ההוא הקרבים אל החלל ירחצו את ידיהם על העגלה] הָעֲרוּפָה [בנחל] (ז - ולא אחרת כזו), והתם כתיב (ויקרא ג, ו) [ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח] ושמו [אצל המזבח] (מדהוה ליה למכתב 'ושם' וכתב 'ושמו' - לזה ולא לאחר) .

ותלתא קראי בדם (לכס) [דרשתו של עולא], לכפר [דרשת דבי רבי ישמעאל], הוא [דרשתו של רבי יוחנן] - למה לי?
למעוטי [דם] ממעילה, מנותר, ומטומאה (לכס - כשאר חולין, ולא כקדשים לכפר - לכפרה נתתיו כקדשים, ולא לדבר אחר כקדשים, אלא כחולין, ולא יתחייבו עליו משום טומאה; והוא למעוטי ממעילה, כדאמרן), אבל פיגול לא צריך קרא, דתנן: 'כל שיש לו מתידין - בין לאדם בין למזבח - חייבין עליו משום פיגול' ודם גופיה מתיר הוא!

אמר רבי יוחנן: שלשה כריתות בשלמים (אמור אליהם לדורותיכם) [כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מלפני אני ה'] (ויקרא כב, ג); והנפש אשר תאכל בשר [מזבח השלמים אשר לה' וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה] (ויקרא ז, כ); [ונפש כי תגע בכל טמא בטומאת אדם [או] בבהמה טמאה או בכל שקץ טמא ואכל מבשר זבח השלמים אשר לה' ונכרתה הנפש ההוא מעמיה] (ויקרא ז, כא) - למה?

(זבחים מו, ב)
- אחת לכלל ואחת לפרט (לדרוש 'דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא'; כיצד: והנפש אשר תאכל בשר [מזבח השלמים] [ויקרא ז, כ] - והלא שלמים בכלל כל 'הקדשים' [ויקרא כב, ג] היו, ולמה יצאו? להקיש אליהם ולומר לך: מה שלמים מיוחדים קדשי מזבח - אף כל קדשי מזבח) ואחת לדברים שאינן נאכלין (כגון: עצים ולבונה, שאינן ראויים לאכילה - אם אכל מהם בטומאת הגוף - חייב, כרבנן דמתניתין);
ולרבי שמעון (דמתניתין) דאמר דברים שאין נאכלין אין חייבין עליהם משום טומאה - [הפסוק השלישי] לאיתויי מאי?
לאיתויי חטאות הפנימיות: סלקא דעתא אמינא: הואיל ואמר רבי שמעון 'כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול' - משום טומאה נמי לא ליחייב? - קא משמע לן [הפסוק השלישי] שענוש כרת).

נומי ר' שמעון מחייב את שדרכו לאכול [אבל העצים והלבונה והקטורת - אין חייבין עליו משום טומאה]:
איתמר: רבי יוחנן וריש לקיש, רבי אלעזר ורבי יוסי ברבי חנינא, חד מהאי זוגא (אמרי חדא מילתא) וחד מהאי זוגא (ואינן תרי חדא מילתא): חד (מהאי זוגא) אמר: מחלוקת (שנחלקו חכמים על רבי שמעון שחייב) בטומאת בשר (אם אכלן לעצים ולבונה טמאין - לוקה משום לאו דהבשר אשר יגע בכל טמא וגו' (ויקרא ז, ז), דאמר מר (חולין דף לו:)) והבשר יתירא - לרבות עצים ולבונה), אבל בטומאת הגוף (והן טהורים) דברי הכל אינו לוקה (דלא איתרבו בה), וחד אמר: כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו;
מאי טעמא?

כיון דקרינא ביה (ויקרא ז, יט) והבשר אשר יגע בכל טמא [לא יאכל באש ישרף והבשר כל טהור יאכל בשר] - קרינן ביה (ויקרא ז, כ) [והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה'] וטמאתו עליו [ונכרתה הנפש ההוא מעמיה] (כלומר: כיון דבטומאת בשר אמרי רבנן לוקה, אעצים ולבונה בטומאת הגוף נמי אית להו דלוקה, דהא גבי הדדי כתיבי) .
רב טביומי מתני הכי;

רב כהנא מתני הכי: חד מהאי זוגא וחד מהאי זוגא - אסיפא (אמילתיה דרבי שמעון, והכי אמרינן: מחלוקת דרבי שמעון אדרבנן: דלא לקי בטומאת הגוף, דלא רבי רחמנא, אבל בטומאת עצמן - דרביהו קרא - דברי הכל לוקה): חד אמר מחלוקת בטומאת הגוף, אבל בטומאת בשר דברי הכל לוקה, וחד אמר: כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו.
אמר רבא: מסתברא כמאן דאמר כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו; מאי טעמא? כיון דלא קרינא ביה (בעצים ולבונה, לרבי שמעון) וטומאתו עליו ונכרתה

(דטומאת הגוף) - לא קרינן ביה (ויקרא ז, יט) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל [באש ישרף והבשר כל טהור יאכל בשר]
והאמר מר 'והבשר - לרבות עצים ולבונה'?!
לפוסלה בעלמא (ומעלה דרבנן היא, וקרא אסמכתא בעלמא הוא; והכי אמרינן בפסחים (דף כד:); דאין לוקין עליו).

משנה:
לשם ששה דברים הזבח נזבח: לשם זבח (לאפוקי שנוי קדש, כגון לשם זבח אחר), לשם זובח (לאפוקי שנוי בעלים; והא - ילפינן להו מקראי בפרק קמא (לעיל ד:)), לשם השם, לשם אשים, לשם ריח (בגמרא מפרש לאפוקי מאי, ויליף לה מקרא), לשם ניחוח; והחטאת והאשם - לשם חטא (לשם חטאו שהוא מביאו עליו).
אמר רבי יוסי: אף מי שלא היה בלבו לשם אחד מכל אלו (ששחט סתם) - כשר, שהוא תנאי בית דין (שישחט סתם, כדאמרן בפרק קמא (לעיל ב:); התנו בית דין דלא לימא לשמו, דלמא אתי למימר שלא לשמו) שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובר (הלכך: אי הוה שלא לשמו, אף על גב דבעלים אמרי לשמו - לאו מידי הוא: דלאו בדידהו תליא מילתא, דכתיב המקריב אותו לא יחשב (ויקרא ז, יח)).

גמרא:
אמר רב יהודה אמר רב:
'עולה' לשם עולה, לאפוקי לשם שלמים - דלא (קרא קדריש עולה אשה ריח ניחוח לה' (ויקרא א, ט); ואף על גב דלאו בשחיטה כתיב, אשכחן ליה בשלמים גבי זביחה והקריב מזבח השלמים אשה לה' (ויקרא ג, ג); שתהא זביחה לשם שלמים, לשם אשים, לשם שם; והאי דנקט הכא קרא דעולה - משום דכתיבי כולהו גביה, וגבי שלמים לא כתיב בהווא קרא 'לריח ניחוח');
'אשים' [או לי צ"ל אשה] - לשם אשים, לאפוקי כבבא (על מנת לעשותו חתיכות צליות בגחלים; קרבוניא"ש בלעז; ודוגמתו בעירובין (דף כט:); ונייתי הוגנא דערבאתא ונכביב וניכול) - דלא;
'ריח' - לשם ריח, לאפוקי אברים שצלאן והעלן - דלא, דאמר רב יהודה אמר רב: אברים שצלאן והעלן - אין בהן משום ריח (דכיון דצלאן תחילה חוץ למערכה - תו לא מסקי ריחא);
'ניחוח' - לשם הנחת רוח (נחת רוח לפני הקדוש ברוך הוא שאמר ונעשה רצונו);
'לה' - לשם מי שאמר והיה העולם.

אמר רב יהודה אמר רב: חטאת ששחטה לשם עולה - פסולה; לשם חולין - כשרה. [יש להשוות סוגיא זו לסוגיא דלאו דמיניה לא מחריב בה - החל מדף ג]
אמר רבי אלעזר: מאי טעמא דרב? (ויקרא כב, טו) ולא יחללו את קדשי בני ישראל [את אשר יימולוה]: קדשים מחללין קדשים, ואין חולין מחללין קדשים (אין דבר אחד מחלל את קדשים, אלא מי מחללו? - קדשים מחללין קדשים, כדנפקא לן (לעיל ה) דבמחשבה שלא לשמו - מתחללים, מושחט אותה לחטאת (ויקרא ד, לג)).
מתיב רבה: 'אמר רבי יוסי: אף מי שלא היה בלבו לשם אחד מכל אלו - כשר, שהוא תנאי בית דין': טעמא שלא היה בלבו כלל (ששחט סתם) וממילא קרב לשמו, הא היה בלבו לשם חולין - פסול?!
אמר ליה אביי: דלמא לא היה כלל - כשר ומרצה, הא היה בלבו לשם חולין - כשר ואינו מרצה (וכי אמר רב נמי 'כשרה ואינה מרצה' קאמר)?

אמר רבי אלעזר: חטאת ששחטה לשם חולין (שיודע שהיא חטאת, ושחט לשם חולין) - כשרה (כדאמרן: שאין חולין מחללין קדשים); משום חולין (כסבור שהם חולין) - פסולה (דהיינו מתעסק בדברים אחרים, ואינו עוסק בקדשים); כדבעא מיניה שמואל מרב הונא: [וכי מדוע שואל שמואל את רב הונא? שתי אפשרויות: לבחון אותו; אפשרות שניה: זהו רבהונא הקדום, שנפטר בימי רבי יהודה הנשיא, והעלו את ארונו לירושלים ליקבר שם].

(זבחים מז, א)

מנין למתעסק בקדשים (שוחט קדשים ולא בכוונה אלא כמתעסק בדברים אחרים) שהוא פסול? - שנאמר (ויקרא א,ה) **ושחט את בן הבקר לפני ה'** [והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד] - עד שתהא שחיטה לשם בן בקר. אמר ליה: זו - בידינו היא (ראיה זאת - כבר ידענו אותה; ומיהו מצוה הוא דנפקא לן, ולא עיכוב); לעכב מנין? אמר ליה: (ויקרא יט,ה) [וכי תזבחו זבח שלמים לה'] **לרצונכם תזבחו**: לדעתכם זביחו.

שאינ המחשבה הולכת אלא אחר העובד:
מתניתין - דלא כי האי תנא, דתניא: **'אמר רבי אלעזר ברבי יוסי: שמעתי שהבעלים מפגלין** (בעבודת הכהן: אם קיבל הכהן בשתיקה, וחישבו הבעלים עליה על פיגול - הוי פיגול).

אמר רבא: מאי טעמא דרבי אלעזר ברבי יוסי? דאמר קרא (בפרשת נסכים כתיב): [במדבר טו,ד] **והקריב המקריב** [קרבנו לה' מנחה סלת עשרון כלול ברבעית ההין שמן] (אלמא 'מקריב קרבנו' קרי ליה, הלכך הוו להו בכלל 'המקריב' [אתו] לא יחשב [לו פגול יהיה] [ויקרא ז,יח]).

אמר אביי: רבי אלעזר ברבי יוסי, ורבי אליעזר, ורבי שמעון בן אלעזר - כולהו סבירא להו: זה מחשב וזה עובד הויא מחשבה: רבי אלעזר ברבי יוסי - הא דאמרן; רבי אליעזר - דתנן [חולין פ"ב מ"ז]: **השוחט לעובד כוכבים שחיטתו כשרה, ורבי אליעזר פוסל'** (התם מפרש בהדיא שסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים, ואף על גב דלא איהו שחיט לה - פסול).

רבי שמעון בן אלעזר - דתניא [דומה למשנה שבת פ"ט מ"ג]: **כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר: כל שאין כשר להצניע** (במסכת שבת, כגון דם נדה או איסור הנאה) **ואין מצניעין כמוהו** (שכשר הוא להצניעו אם היה בו שיעור, אבל שיעורו של זה מועט הוא, ואין אדם חושבו להצניעו) [ואף על פי כן] **הוכשר לזה** [לאדם אחד נחשב החפץ לחשוב,] **והצניעו, ובא אחר והוציאו** (בשבת לרשות הרבים) - **נתחייב זה במחשבה של זה** (חייב דחשיב מלאכה מפני מחשבתו של זה שהוכשר לו והצניעו) '!
תרוייהו (רבי אליעזר ורבי שמעון בן אלעזר) אית להו דרבי אלעזר ברבי יוסי. השתא בחוץ (בעבודת כוכבים ושבת דלא כתיבא בהו מחשבה בהדיא) אמרינן (אמרינן זה מחשב וזה עושה' הוי מחשבה), בפנים (בקרבות דמחשבה בהו כתיבא) - מיבעיא?
רבי אלעזר ברבי יוסי לית להו דתרוייהו: דלמא בפנים - **הוא** דאמרינן (משום דעיקר מחשבות - בקרבות כתיבא), בחוץ (כגון עבודת כוכבים ושבת) - לא אמרינן;

רבי שמעון בן אלעזר אית ליה דרבי אליעזר: השתא בשבת אמרינן, בעבודת כוכבים מיבעיא (דעבודת כוכבים דומיא דעבודת פנים - חייב בה רחמנא, כדאמרינן ב'ארבע מיתות' (סנהדרין ט:): **זובח לאלהים יחרם בלתי לה'**: עבודות הראויות למקום - חייב בהו בעבודת כוכבים, בין שדרכה בכך בין שאין דרכה בכך; הלכך: לענין מחשבה - נמי איכא למיגמרה מבפנים)?
רבי אליעזר - לית ליה דרבי שמעון בן אלעזר: דלמא בעבודת כוכבים - **הוא** דאמרת כעין בפנים, אבל שבת: מלאכת מחשבת אסרה תורה (שנסמכה שבת לפרשת המשכן ב'ויקהל', ומלאכת מחשבת: שהעושה אותה מתכוין למלאכה גמורה, אלא ששגג בשבת או סבור שמלאכה זו מותרת; וזה - שאין שיעור זה חשוב בעיניו - אינו מתכוין למלאכה).

הדרן עלך בית שמאי